

A Beginner's and a Professional Translation of a Literary Work: A Comparative Analysis

Martin Hájek

Bachelor's Thesis
2023

Tomas Bata University in Zlín
Faculty of Humanities

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav moderních jazyků a literatur

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Martin Hájek**
Osobní číslo: **H190226**
Studijní program: **B7310 Filologie**
Studijní obor: **Anglický jazyk pro manažerskou praxi**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Začátečnický a profesionální překlad literárního díla: srovnávací analýza**

Zásady pro vypracování

Shromáždění a studium odborné literatury
Překlad části vybraného díla
Analýza publikovaného českého překladu díla
Porovnání vlastního a publikovaného překladu
Vyvození závěrů práce

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**
Jazyk zpracování: **Angličtina**

Seznam doporučené literatury:

- Baker, Mona. 1992. *In Other Words: A Coursebook on Translation*. London: Routledge.
Gromová, Edita. 2009. *Úvod do translatológie*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa.
Levý, Jiří. 2011. *The Art of Translation*. Translated by Patrick Corness. Edited by Zuzana Jettmarová. Amsterdam: John Benjamins.
Munday, Jeremy. 2012. *Evaluation in Translation: Critical Points of Translator Decision-Making*. London: Taylor & Francis.
Vilikovský, Ján. 2002. *Překlad jako tvorba*. Translated by Emil Charous. Prague: Ivo Železný.

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Katarína Nemčoková, Ph.D.**
Ústav moderních jazyků a literatur

Datum zadání bakalářské práce: **7. listopadu 2022**

Termín odevzdání bakalářské práce: **9. května 2023**

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

doc. Mgr. Roman Trušník, Ph.D.
ředitel ústavu

Ve Zlíně dne 21. března 2023

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem citoval(a). V případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor.

Ve Zlíně 27.4.2023

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě

pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédá k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Cílem této bakalářské práce je porovnat překladatelské dovednosti začínajícího překladatele s profesionálním překladatelem prostřednictvím srovnávací analýzy. Zkoumaným textem je kapitola z antiutopického románu 1984 od proslulého britského spisovatele George Orwella. Teoretická část pojednává o problematice překladu na lexikální, gramatické a textové rovině. Praktická část se zabývá samotnou analýzou, kde jsou jednotlivé překlady porovnávány na těchto rovinách. V závěru jsou na základě výsledků analýzy identifikovány silné a slabé stránky dovedností začínajícího překladatele.

Klíčová slova: srovnávací analýza, začátečnický překlad, profesionální překlad, překladatelské metody, neologismy

ABSTRACT

The aim of this thesis is to compare the translational proficiency of a beginner translator to that of a professional translator through a comparative analysis. The text under investigation is a chapter from the dystopian novel by the renowned British author George Orwell. The theoretical part discusses the problematics of translation at the lexical, grammatical, and textual levels. The practical part deals with the analysis itself, where the individual translations are compared on these levels of the text. The conclusion identifies the strengths and weaknesses of the beginner translator's skills based on the findings of the analysis.

Keywords: comparative analysis, beginner's translation, professional translation, translation methods, neologisms

ACKNOWLEDGEMENTS

I would like to express my gratitude the supervisor PhDr. Katarína Nemčoková for being patient with me during the time I was writing my thesis and for providing me with valuable advice. I would also like to thank my parents and friends for being there for me when I needed emotional support.

I hereby declare that the print version of my Bachelor's thesis and the electronic version of my thesis deposited in the IS/STAG system are identical.

CONTENTS

INTRODUCTION	10
I THEORY	11
1 TRANSLATION IN GENERAL.....	12
1.1 BASIC TERMINOLOGY	12
1.2 TYPES OF TRANSLATION	12
1.3 TRANSLATION METHODS	13
1.3.1 Word-for-word translation	13
1.3.2 Literal translation	13
1.3.3 Faithful translation	14
1.3.4 Semantic translation	14
2 EQUIVALENCE AT LEXICAL LEVEL	15
2.1 LEXICAL MEANING	15
2.2 TRANSLATION OF PROPER NAMES	17
2.3 TRANSLATION OF NEOLOGISMS.....	18
2.4 TRANSLATION OF COLLOCATIONS.....	19
2.5 TRANSLATION OF IDIOMS.....	20
3 EQUIVALENCE AT GRAMMATICAL LEVEL	21
3.1 GENDER.....	21
3.2 VOICE.....	21
3.3 FORMAL AND INFORMAL WAY OF ADDRESSING.....	22
4 EQUIVALENCE AT TEXTUAL LEVEL	23
4.1 COHESION.....	23
4.1.1 Reference.....	23
4.1.2 Substitution and ellipsis	24
4.1.3 Conjunction	24
4.1.4 Lexical cohesion.....	24
5 NON-EQUIVALENCE	26
II ANALYSIS	28
6 INTRODUCTION	29
6.1 THE AIM OF THE STUDY	29
6.2 ABOUT THE SOURCE TEXT.....	29
6.3 THE PROCESS OF TRANSLATION AND ANALYZING	29
7 EQUIVALENCE AT LEXICAL LEVEL	31
7.1 PROPER NAMES	31
7.2 NEOLOGISMS	32
7.3 COLLOCATIONS	35
7.4 IDIOMS.....	37
8 EQUIVALENCE AT GRAMMATICAL LEVEL	40

8.1	GENDER.....	40
8.2	VOICE.....	41
8.3	FORMAL AND INFORMAL WAY OF ADDRESSING.....	43
9	EQUIVALENCE AT TEXTUAL LEVEL	44
9.1	COHESION.....	44
10	NON-EQUIVALENCE	47
	CONCLUSION	50
	BIBLIOGRAPHY	52
	LIST OF ABBREVIATIONS	53
	APPENDICES.....	54

INTRODUCTION

This thesis concerns with the translation of a literary work performed by a beginner translator and its subsequent comparative analysis against a translation done by a professional.

In the theoretical part the methodology of translation will be discussed as well as common problems in translation and recommended strategies for addressing them. The theory will be divided into five chapters, where the first one concerns translation in general and discusses mainly basic terminology and translation methods. The next three chapters each summarize aspects that can be analyzed at specific levels of text, namely the at lexical, grammatical, and textual level. The last chapter of the theoretical part concerns with non-equivalence, which discusses the types of situations, where no direct equivalents of words and phrases exist in the target language and how such situations can be resolved. Overall, the theoretical part serves as a knowledge base on which the analysis will be constructed.

The practical part of this thesis is the analysis itself, utilizing the fundamentals provided in the theoretical part. As for the structure of the analysis, each of its chapters contains exemplary excerpts from the source text followed by its individual translations. The professional's translation is marked as Translator 1 and my own translations are marked as Translator 2. Additionally, for each of these translations a back-translation is provided either next to them, or below. Below each excerpt or group of excerpts are comments elaborating on the translation of a given aspect relevant to the topic of the chapter.

The practical part is followed by the conclusion, where the strengths and weaknesses of my translation skills will be identified based on the finding of the analysis.

To me, this thesis serves as a personal challenge and a valuable learning experience. I believe that the analysis will help me reflect on my own translation skills and identify areas for improvement. Translation is a hobby of mine that I might choose to pursue as a career in the future and I believe that identifying and overcoming my weaknesses will be a solid stepping stone in achieving this goal.

The aim of this thesis is to compare the translational proficiency of a beginner translator to that of a professional translator, identifying the strengths and weaknesses through a comparative analysis.

I. THEORY

1 TRANSLATION IN GENERAL

According to Munday, translation can be defined as the process of transferring meaning from one language to another. This process can take many forms, including written, spoken, and sign language, and can be applied to a wide range of texts and contexts, which will be further discussed in the following chapters (2008).

1.1 Basic terminology

Translation is the process of transferring a text or message from one language to another, or from one mode of communication to another. It is a complex process, the purpose of which is to convey not only the linguistic, but also cultural, social, and ideological meaning of the intended message. The translator's task is to convey the message from the original text (also called the source text) into the target text in a way that is natural and understandable in the target language. According to Viličkovský, when translating texts between two different cultures the translator needs to decide to what extent their translation should reflect the aspects of the foreign environment. Ultimately, the goal is to achieve a balanced translation that preserves the aesthetic authenticity of the work while it also emphasizes the general meaning components (2002, 138-177).

The quality and efficacy of a translation is contingent upon the level of proficiency of the translator. The question of whether the capacity to produce a translation of good quality is an innate skill or an acquired ability is a topic of ongoing debate amongst authors in translation studies. In Munday's opinion, translators should undergo formal training and have extensive knowledge in all connected matters (2008, 14), whereas Baker suggests, that the ability to translate is a gift and theory is therefore irrelevant (1992, 3). Gromová expands on this topic with regard to literary translation, stating that translators of literary texts also need to be knowledgeable in the field of literature. She claims that proper translation requires extensive knowledge not only of the source text but also the literary traditions, cultural context, and linguistic nuances of both the source and target languages (2009, 40).

1.2 Types of translation

On the highest level, translation can be divided into three main categories, based on the forms of language it works with:

1. **Intralingual translation** – In this category, the process of translation happens within one language (the target language is the same as the source lan-

guage). The meaning is conveyed by interpretation, or ‘rewording’ of the verbal signs into other signs.

2. **Interlingual translation** – This type of translation involves translating verbal signs from one language into another. This is the most common type of translation and is often referred to simply as “translation”.
3. **Intersemiotic translation** – The purpose of this type of translation is to transform one mode of communication into another, such as translating a written text into a visual image or a spoken language into sign language.

Munday further explains that these three types of translation can overlap and can be used together. For example, a written text may be translated into a different language and then into a visual image (2008, 5).

1.3 Translation methods

In the past, there have been numerous debates, whether literal or free translation is to be preferred. As a result of these debates, several approaches to translation have been established. The approaches are referred to as translation methods and they vary in the level of emphasis on either the source or the target language. Each method should be used with respect to the purpose of the translation, target audience, and the type of text being translated. Newmark explains these methods as follows:

1.3.1 Word-for-word translation

Word-for-word translation is a method in which the translator closely follows the grammatical structure and vocabulary of the source text. This results in a translation that is often unnatural and difficult to understand in the target language. According to Newmark, though word-for-word translation can be useful for conveying technical and scientific information at times, it should be generally avoided in literary translation as it can sacrifice the stylistic and aesthetic qualities of the original text (1988, 45–52).

1.3.2 Literal translation

Literal translation is closely related to word-for-word translation, as both methods do not address the context. As opposed to word-for-word translation, this method focuses on converting the grammatical structures of the original to their closest matching structures in the target language. However, lexical words are translated directly without considering their

context. This method can be best understood using an example: “*Mám hlad.*” can be literally translated as “*I have hunger.*”, but “*I am hungry.*” is a more appropriate translation.

1.3.3 Faithful translation

The aim of faithful translation is to precisely convey the contextual meaning of the original text using the grammatical structures of the target language while preserving cultural expressions and lexical abnormalities of the source text. It focuses on staying true to the author’s intentions and to the way they are delivered in the source text.

1.3.4 Semantic translation

As opposed to the previous methods, semantic translation (also referred to as “sense-for-sense translation”) focuses heavily on conveying the meaning of the source rather than its form. In this approach, the translator is free to rephrase and reorganize the source text as long as the meaning is preserved. Newmark claims, that in modern translatology, this method is the preferred way of translating literary texts, where the preservation of style and tone is more important than staying true to the structure and vocabulary of the source. In comparison with word-for-word translation, sense-for-sense translation allows the translator to convey the intended meaning more effectively. It is however more demanding of the level of skill and creativity of the translator. (1988, 46–52)

2 EQUIVALENCE AT LEXICAL LEVEL

The meaning of words is a central concern in translation. Equivalence at the lexical level refers to the concept of finding a word in the target language that conveys the same meaning as the word or phrase in the source language. However, due to the inherent differences between languages, it is often not possible to find an exact equivalent, which can lead to challenges in translation (Baker 1992, 10–11). Moreover, Munday argues that there can be more equally adequate equivalents in the target language, therefore any two translations of the same source text are highly likely to differ to some extent, depending on the decisions made by the translators (2012, 155).

2.1 Lexical meaning

In their book, Baker (1992) follows on Cruse's theory regarding the analysis of components of lexical meaning. They suggest that there are four dominant types of meaning in words and expressions: propositional meaning, expressive meaning, presupposed meaning, and evoked meaning.

With propositional and expressive meaning being direct counterparts, it is appropriate to compare them against each other. The propositional meaning is the descriptive meaning of a word or an expression that it acquires through its use by the speakers of the language. This type of meaning can be used to determine the correctness of an utterance. For example, the word *car* has a propositional meaning of a motorized vehicle that is used for transportation on roads. To use the word *car* as a reference to a motorized vehicle used for transportation on water would be inaccurate, as there is a more fitting word for this description, such as *boat*.

Expressive meaning, on the other hand, does not provide the basis on which the correctness of a word or expression could be judged. It cannot be determined, as the expressive meaning is related to the emotions or attitude of the speaker rather than the reference of words or expressions (Baker 1992, 12–14). The sentences “*I love you*” and “*I am fond of you*” can be used as an example. Both of these sentences have the same propositional meaning, which is an expression of positive sentiment towards someone. However, the expressive meaning of “*I love you*” is generally considered to be more intense and emotionally charged than “*I am fond of you*”. Therefore, depending on the context and the speaker's tone of voice, “*I love you*” and “*I am fond of you*” can convey very different emotions and attitudes, even though they have the same propositional meaning. This also applies to

words and expressions of different languages. The Czech word *přítel* and the English word *friend* both refer to a person with whom one has a close relationship. However, in Czech, *přítel* has a more formal and less emotional connotation than *friend* in English, which can imply a closer and more personal relationship. Similarly, the Czech synonymous word *kamarád* is closer in expressive meaning to *friend* in English, but still not identical.

Presupposed meaning concerns restrictions of co-occurrence. Certain expressions are associated with other words or phrases that are expected to be used in their proximity. There are two types of these restrictions – selectional and collocational. Selectional restrictions are based on the propositional meaning of a word, and they dictate the type of entities that can logically and grammatically be associated with the word. For instance, the adjective *well-read* is expected to be used in combination with a human subject, as only humans possess the capability of reading, whereas the word *cylindrical* implies an inanimate subject. As opposed to selectional restrictions, collocational restrictions concern the use of words that are not logically related to their meaning. To illustrate, in English one *takes* a shower, whereas in Czech, one “*gives*” self a shower (“*dát si sprchu*”). The difference between selectional and collocational restrictions may not always be distinguishable.

Evoked meaning is associated with the adaptation of language of speakers in specific situations. The main aspects that influence the choice of language are dialect and register. Dialect is a form of language that is commonly used within a particular community. Baker identifies three main types of dialects based on the influential aspects. Geographical dialects, as the term implies, are characterized as the variations of language that are associated with a particular region or location. Meaning that the linguistic features of a particular language may differ based on the common way the language is spoken in different locations. English serves as a good example to illustrate the differences. A native speaker of British English would most likely use the word *lorry*, whereas the speakers of American English would use the word *truck* to refer to the same vehicle. Another type are temporal dialects, the nature of which are determined by factors such as the age group of their speakers or the historical period of when it is spoken. In modern English the word *you* is used for addressing a person, while *thou* was the preferred use for the same purpose in the past. The third type are social dialects – variations of language dependent on the social classes of the speakers. As an example, the word *liberty* may be preferred by the upper class over *freedom*, which is typically used by the lower class.

Unlike dialect, register is determined by the appropriateness of language for a given situation rather than the speaker's background. One of the aspects influencing the variations of register is the field of discourse. It refers to the situation or context that affects the language choices of the speaker. The language variation of a person talking about a situation differs from what it would be if they actually were in that situation. Tenor of discourse concerns the level of formality of language that a speaker chooses based on the relationships between people involved in a specific conversation. Lastly, mode of discourse refers both to the medium of communication (spoken or written) and to its nature, such as narration, debate, or email (Baker 1992, 14–16).

In conclusion, understanding the different components of lexical meaning is crucial for translators. By understanding the different types of meaning, translators can accurately convey the intended meaning of words and expressions to the target language. Paying attention to selectional and collocational restrictions, as well as dialects and register, is also essential for producing quality translations that effectively capture the subtle details of language use.

2.2 Translation of proper names

The aim of translating proper names such as names of people, objects, and places is to maintain the meaning and cultural significance of the original name while making it accessible and understandable to the speakers of the target language. According to Newmark, people's names are generally preserved in the target language, but there are some exceptions. For example, the names of saints and monarchs may be translated if they are transparent. Some classical Renaissance figures have adopted names that were then naturalized in some main European languages. Geographical names should be checked with recent atlases and countries' wishes to determine their own geographical names should be respected (1988, 214–216). Levý's opinion on translation of proper names (2011, 86) is, that they can be translated if the only value they carry is semantic. Such names are relatively scarce, they can be found for example in medieval allegories or fiction. As an example, in Rowling's book *Fantastic Beasts and Where to Find Them*, the name of a magical creature called *Mooncalf* was translated into Czech as *Měsíčník*.

Other means of conveying proper names into different languages are transliteration and substitution. Transliteration is an act of converting a written text or word from one script or writing system to another. The process involves using characters of the target language's

writing system to represent sounds of the original language. The focus is on preserving the sound and phonetic qualities of the original word or text. The adapted names of places in countries that use different alphabets, such as Cyrillic, serve as an example of this phenomenon. The name of the Russian capital city is *Москва*, which was adapted through transliteration to *Moscow* in English, or *Moskva* in Czech.

In cases where a proper name has a specific local form, lacks meaning, and the source and target languages are not closely related, substitution should be used. It is a process, where the original proper name is replaced with a similar name that is appropriate for the target language. The use of substitution can be illustrated on the name of the Czech philosopher *Jan Amos Komenský*. In English he is typically referred to as *John Amos Comenius*, and in German it is *Johann Amos Comenius*. In this case, the effect of substitution is best seen on his first name – the original name *Jan* was replaced by its closest equivalent in both target languages (2011, 86–87).

In conclusion, the translation of proper names requires careful consideration in order to preserve their meaning and cultural significance in the target language. Direct translation of proper names should only be used if those names carry meaning that is relevant to the discourse. Otherwise, it is recommended to either preserve the original form or adapt the names to suit the target language through the use of transliteration or substitution.

2.3 Translation of neologisms

As Newmark states, “*Neologisms can be defined as newly coined lexical units or existing lexical units that acquire a new sense.*” (1988, 140). New words, or neologisms, are generated in response to a range of needs, such as newly developed technologies, new concepts, phrases from social sciences, dialects, and slang expressions that are now widely adopted. In addition to the need for neologisms to represent new creations, there is also a need for new words in literature. Especially in fiction writing, authors tend to create entirely new words for objects, places, creatures, or ideas that only exist in the imaginary realms of their books. These neologisms pose a unique challenge to translators, who must accurately convey the intended meaning and properties of these newly coined words in the target language. According to Newmark, each language obtains about 3000 new words every year, yet many of them do not gain widespread acceptance and are short-lived. A good example of a term that originated in literary fiction and has in fact become adopted by several languages is the word *robot*, which has been coined by a renowned Czech author Karel Čapek

in his book called R.U.R.. It has been coined over a hundred years ago and is commonly used to this day.

Neologisms also encompass old words with new meanings, rather than solely consisting of entirely new words. In those cases, the words are usually not technological, as they typically do not refer to new creations. To convey such words in translation, translators tend to use words that are already a part of the target language, or by functional or descriptive terms (Newmark 1988, 140–142).

2.4 Translation of collocations

As Baker (1992) explains, collocations are groups of two or more words that tend to be used together in a language. She further explains that such co-occurrences of words can be linked with their propositional meaning. To illustrate, the word *football* is more prone to be used with words such as *team*, *player*, or *game*, than with *pillow* or *recipe*, as their propositional meanings do not match.

Not all collocations are dependent on the meaning of the words within them, however. In the collocation “*strong coffee*”, the word *strong* alone has the same propositional meaning as the word *powerful*, yet they should not be interchanged in this instance, as “*powerful coffee*” would sound unnatural. This example shows that in collocations, synonyms or near-synonyms cannot always be used interchangeably, as each individual expression may collocate with different words despite having the same meaning.

Baker explains several problems regarding the translation of collocations. A common problem that a translator may encounter is confusing the collocation patterns of the source and the target language. This can result in a collocation being translated literally into the target language, which may sound unnatural to the reader. Another common problem occurs when the translator misinterprets a collocation in the source text and thus conveys the wrong meaning in the translation. Some collocations can be culture-specific, which can be demanding on the translator’s knowledge of both the source and the target languages’ cultures (1992, 47–62).

When translating literary texts, problematic collocations can be omitted or replaced with a different expression. Ultimately, the goal of the translator is to produce a translation that conveys the intended meaning of the source text rather than literally translate each individual part of it.

2.5 Translation of idioms

While idioms are a type of collocations, they have very different properties. Like collocations, idioms consist of commonly co-occurring words, however, most of them do not allow for multiple variations in their form and order. Moreover, unlike collocations, they convey meanings that usually cannot be deduced from the individual words they consist of. As an example, the idiom “*break a leg*” is an expression used for wishing good luck. Without knowing the idiomatic meaning, one might understand it as quite the opposite of wishing good luck.

Idioms can pose a challenge in translation, as the translator needs to understand their hidden meaning and find their equivalents in the target language. The aforementioned example “*break a leg*” has a direct equivalent in Czech – “*zlom vaz*”, which coincidentally has a similar surface meaning as the English expression. However, this is not always the case. If there is no corresponding idiomatic expression in the target language, the translator is forced to translate the meaning rather than the form of the idiom by using a more explicit phrase, which may not convey the same connotation or impact as the original (Baker 1992, 63–71).

In conclusion, idioms are stylistic devices that reflect the creativity of the author and should be treated as such in translation. Translators should aim to use direct equivalents where possible or try to convey the meaning of the idiom in such manner that is culturally appropriate and maintains the style of the source text. Like collocations, idioms are demanding on the knowledge and creativity of the translator.

3 EQUIVALENCE AT GRAMMATICAL LEVEL

While the previous chapter focused on the correct conveyance of meaning for individual words and phrases, this chapter explores how grammatical concepts such as gender, voice, and formal addressing can pose a challenge for the translators.

3.1 Gender

Gender is a grammatical concept that categorizes nouns or pronouns as either masculine or feminine in some languages. While English does not distinguish the gender of nouns, it does have a person system, which is gender distinctive. The person system enables for distinction of gender in the third-person singular by referring to an animate subject as *he* or *she*, and as *it* to an inanimate subject. Certain nouns use different forms for referring to male and female animals of the same species, such as *rooster/hen* or *fox/vixen*. Aside from animals, certain professions and titles also differentiate between masculine and feminine forms through the use of the suffix *-ess* for feminine representatives. For example, *waiter/waitress*, *prince/princess* or *duke/duchess*. Recently, there is an effort to replace the forms of words that indicate one specific gender as default with more neutral ones (e.g. *spokesman – spokesperson*).

As opposed to English, Czech uses gender agreement where the determiners, adjectives, and verbs are modified according to the gender of the noun. This agreement can be shown in the sentence “*Ta stará budova shořela.*” [The old building has burnt down]. The pronoun *Ta*, the adjective *stará*, the noun *budova*, and the verb *shořela* are all modified by the suffix *-a/á*, which indicates that the noun is of feminine gender. In the English translation, only the noun can be used to determine gender by replacing it with a pronoun, which can only be it in this case as *building* is an inanimate subject.

Such grammatical differences can pose a problem for the translator, as they have to be cautious not to reveal the gender sooner than the original author intended (Baker 1992, 90–94).

3.2 Voice

Baker defines voice as “... a grammatical category which defines the relationship between a verb and its subject” (1992, 102). The use of voice determines the relationship between a verb and its subject. Sentences or clauses can be written in either active or passive voice, depending on whether the subject is the agent performing the action or if it is being affect-

ed by the action. In passive voice, the agent does not have to be specified in some languages. In English, passive voice is commonly used, especially in technical and scientific language, where it serves the purpose of giving the impression of objectivity and to distance the writer from the statements made in the text. However, in other languages, including Czech, passive voice is used much less frequently and translators often have to change the voice into active in order to make the translation sound natural in the target language (Baker 1992, 102–103).

3.3 Formal and informal way of addressing

In their book, Baker comments on the grammatical structures used in different languages with regard to characters addressing each other. Certain languages use different grammatical structures based on the relation of characters in the discourse. In English, the relations and level of formality are not reflected by these structures, but rather by the choice of vocabulary (1992, 96-98). In Czech, on the other hand, these relations between characters set the level of formality, which is then represented by one of the two forms of addressing – the T-form and the V-form. The T-form is typically used when the characters are in a close relationship, such as friendship, family relation, or in love. The V-form represents larger social distance, authority or seniority between the participants of the conversation. The level of formality is not explicitly distinguishable in these English sentences: “*How are you, professor?*”/“*How are you, Peter?*”, but it is apparent in their Czech translation: “*Jak se máte, pane profesore?*”/“*Jak se máš, Petře?*”. Because this aspect of closeness is not explicit in English grammar, translators often have to decide on the appropriate form that should be used. This can pose a challenge for the translator in cases, where the relationship between people changes through the discourse. For example, in a story about romance, two people are strangers to each other in the beginning, but they become lovers later in the discourse. The translator then has to make a decision from which point the form of addressing each other changes in the story. This requires careful consideration and understanding of the story to be able to accurately represent the closeness as the original author intended.

4 EQUIVALENCE AT TEXTUAL LEVEL

4.1 Cohesion

Cohesion refers to the network of relationships between different parts of a text that link them together. These relationships are created through lexical, grammatical and other ties that require the reader to interpret words and expressions in reference to other utterances in the text. Cohesion creates the surface level connections that hold a text together, make it readable and understandable. It is not to be confused with coherence, which refers to the overall sense or meaning that emerges from a text. Baker expands on the model of cohesion by Halliday and Hasan, which recognizes five main cohesive devices in English: reference, substitution, ellipsis, conjunction, and lexical cohesion (1992, 181).

4.1.1 Reference

Reference concerns with the relationship between a word and what it points to in the real world or within the text itself. This device allows the reader to trace participants, entities, events etc. in a text. Pronouns are the most common reference items used in English, with third-person pronouns often used to refer back to an entity that has already been introduced into the discourse. An example of a pronoun used as referential item can be seen in these sentences: “*A group of armed robbers have stolen millions of dollars from the bank. They have been arrested the following day.*” – the pronoun *They* is used as a reference to the group of armed robbers.

Another type of reference is called co-reference. Co-referential items are two or more words or expressions that refer to the same entity or concept. An example of multiple names that co-refer to the same entity could be *Elizabeth II, the queen, her majesty, her highness, etc.*

According to Baker’s explanation of Halliday and Hasan’s model, there are five elements that can be used to refer back to an entity or concept already mentioned in the discourse (1992, 181–186). They can be used as shown in this example:

First mention of the entity: “*I adopted a kitten from the shelter.*”

- a) “*The kitten is very playful.*” (repetition)
- b) “*The cat is very playful.*” (synonym)
- c) “*The animal is very playful.*” (superordinate)

- d) “*The pet is very playful.*” (general word)
- e) “*She is very playful.*” (pronominal reference)

4.1.2 Substitution and ellipsis

In the field of cohesion, substitution refers to a grammatical connection where a substitute word is used to replace a word or group of words in a sentence that was previously mentioned, and refers back to it. Most commonly used items of substitution in English are *do*, *one*, and *the same*. Their use can be shown in the following examples: “*Dad doesn’t like tomatoes, but mom does.*”, where *does* replaces *like(s) tomatoes*. In the sentence “*I don’t like the blue shirt, I want the red one.*”, the word *one* replaces *shirt*. And in a conversation, the sentence “*I watched the movie Joker last night.*”, the answer could be “*I’ve been meaning to watch the same.*”, where the word *same* replaces *the movie Joker*.

Ellipsis involves leaving out an item from a sentence without making the sentence unable to be understood. It can be used in instances, where the grammatical structure clearly suggests an item that can be used based on previous information (Baker 1992, 186–190). An example of ellipsis: “*I wanted three packs of candy, but I only got two.*” – the ellipited item in the second clause is *packs of candy*.

4.1.3 Conjunction

Conjunction refers to the use of formal markers to connect sentences, clauses, or paragraphs in order to create a coherent and organized piece of writing or speech. Such markers can indicate what can be expected of the sentence that follows. Among other purposes, markers may be used to follow with an addition (e.g. *and*, *also*, *furthermore*), to express opposition or contrast (*however*, *nevertheless*, *in contrast*, etc.), or to state cause (*because*, *for this reason*, *so*, etc.).

4.1.4 Lexical cohesion

Lexical cohesion concerns the way the choice of vocabulary in a text helps create logical links between different parts of the text. Baker explains this as intuitive creation of a lexical chain that links words and phrases that are related. Lexical cohesion can be divided into two categories – reiteration and collocation.

Reiteration relates to repetition of lexical items through the use of back-referring elements, which have been previously mentioned with co-reference (see 4.1.1), with the exception of

pronominal reference. Additionally, there is a difference between co-reference and reiteration, as the latter does not have to refer to the same identity.

Collocation covers the associations between pairs of lexical items. Such relations are developed in several ways – through oppositeness of meaning (e.g. *good/evil, male/female*), through associations between pairs of words from ordered series (*Monday/Tuesday, September/October* etc.), through unordered lexical sets, where specific parts are related to a whole (*classroom/school, day/week*), or parts to parts (*arm/leg, brake/throttle*), and through frequent co-occurrence (*bathroom, shower, shampoo, tub*) (Baker 1992, 202–203).

5 NON-EQUIVALENCE

In Baker's book the problem of non-equivalence is described as a situation, where a word, or a phrase in the source language does not have an exact match in the target language, creating a number of problems for the translator.

Baker identifies several types of non-equivalence. A common problem in translation arises from culture-specific concepts. An expression used in the source language may refer to a concept that is not recognized in the target language. The Czech term *švejkovat* serves as a good example. Its meaning could be loosely defined as *to pretend being naive in order to mock authorities* – a concept that is well-known in the Czech and Slovak culture, yet unrecognized by English.

Another related problem occurs when a concept is recognized by the target language but is not lexicalized, meaning that there is no particular word expressing it. In such cases, the recommended approach is to use a word closest in meaning to the original. An example of this problem can be the English word *brunch*, expressing the concept of a late morning meal eaten instead of breakfast and lunch. Czech culture recognizes this term, although there is no one-to-one translation for it. Brunch is usually translated as *pozdní snídaneň*, which back-translates as *late breakfast*, which does not fully capture the meaning of the concept.

Semantic complexity of a word from the source language can also pose a challenge for the translator. In some cases, a concept can be expressed with a single word in one language, while in the other language a whole sentence is needed to refer to the same concept. The reason behind this connected to relevance. When complex concepts are frequently discussed, languages tend to develop concise forms for referring to them. If such concept is not as relevant in the culture of the target language, it is likely to be difficult to translate accurately, as it needs to be described in a longer form. As an example, the Czech verb *sýčkovat* is a concise way of saying *to expect and predict failure, misfortune, or anything unpleasant, and to be haunted by it*.

Another type of non-equivalence occurs when one language recognizes more or fewer distinctions in meaning than the other language does. What is considered as a crucial difference in meaning in one language may not hold the same significance in another. For example, the phrase “*Can I go with you?*” cannot be translated with certainty into Czech without context, as Czech makes a distinction in the action of *going* based on the mode of

transport. Some of the options for the translation would be “*Můžu jít s tebou?*”, which would indicate going on foot, or “*Můžu jet s tebou?*” in case of driving.

Translators may encounter situations, where both the source and the target language contain expressions for specific representatives of a class (hyponyms), *such as a car, a train, or an airplane*, but the target language lacks a superordinate expression for said class – *modes of transport*, in this case. Beside superordinate expressions, the target language can also lack hyponyms. Such cases are in fact more frequent than the latter. In English, there are many expressions that specific feelings and not all of them have direct equivalents in Czech. These are words such as *cringe, buzz, cozy* and more.

A common type of non-equivalence stems from the fact, that some languages put more emphasis on physical or interpersonal perspective. Physical perspective is concerned with the relative position or movement of objects or people, as can be illustrated on the use of the verbs *take* and *bring*. In English, *take* is used when something is being moved away from the speaker, while *bring* is used when something is being moved towards the speaker. In Czech, the verb *vzít* can be used for both taking and bringing, and the direction of movement is determined by the context. Interpersonal perspective has to do with the relationship between speakers in discourse – a language can have multiple different verbs describing the same action, each used differently, depending on who is the performer of the action.

The expressive meaning of a word that is being translated may vary in different languages, meaning that a concept can appear neutral in the source language, but it can be emotionally loaded in the target language. This phenomenon is common for translations between languages of different cultures, where some sensitive topics can be perceived differently. In some cases, this problem can be dealt with by adding an evaluative element – a modifier – an adjective, for example, expressing the desired emotion. The Czech word *libání* can be translated as *kissing*, however, *kissing* lacks the romantic connotations of the Czech word *libání*, which generally refers to a passionate, loving kiss (Baker 1992, 20–24).

To conclude, non-equivalence is a common and complex issue that translators have to face. Understanding the nature and types of non-equivalence can contribute to a better comprehension of the translation process and facilitate the creation of quality translations.

II. ANALYSIS

6 INTRODUCTION

6.1 The aim of the study

The practical part of this thesis aims to compare the translation of a beginner translator with that of a professional, analyzing their similarities and differences using the information provided in the theoretical part. Main focus will be placed on equivalence at individual levels of the text, namely at the lexical, grammatical, and textual level as well as non-equivalence. Additionally, the strategies employed by both translators to address the challenges posed by the source text will be examined. The analysis will also take into account the cultural and contextual factors that may have influenced the decision-making of the translators. Moreover, the study will explore the impact of these decisions on the target audience and their reception of the translated text.

6.2 About the source text

The text under investigation is a chapter of a dystopian novel by the renowned British author George Orwell, called 1984.

The novel was first published in 1949, since then it has gained immense significance and today is considered one of the most influential novels of the 20th century. Much of its significance is attributed to its accurate depiction of the dangerous nature of totalitarianism and its themes of government oppression, censorship, and control over people. Furthermore, the book's relevance has only increased with time as its depiction of the dystopian society started to resemble the reality of communist regimes that started to spread around the globe after the World War II. Due to the book's criticism of totalitarian ideology, it had been banned in several countries under the rule of communist regimes. Owning a copy of the book was seen as a criminal offense, and those who were caught in possession of it faced severe consequences.

Despite the risks, the book became a symbol of resistance, inspiring many to fight for freedom.

6.3 The process of translation and analyzing

After reading the book, I decided to choose a chapter that contains many terms from newspeak as I thought it would pose a challenge on my creativity. The translation process was straight forward – I read one or two paragraphs to remind me of the context and proceed to translate it one line after another. I have not read the professional's translation beforehand,

though I must admit I have looked into it a few times when I was unsure with my own translation. But I have never done that before I had translated the specific part I was looking up and I have not changed my translation afterwards.

After finishing the translation, I wrote the theoretical part of this thesis. I started analyzing the translations only after having written the majority of the theory. That way I knew what to look for. My approach to the analysis was to first read a line from the source text, determine whether it contained any of the aspects I wanted to analyze, and then searched for the translation strategies used by myself and the professional. I made notes, which I then elaborated on in the practical part of the thesis.

7 EQUIVALENCE AT LEXICAL LEVEL

7.1 Proper names

(1) **Source text:** *Victory Mansions*

Translator 1: *Sídlíště vítězství*

BT: *Housing estate of victory*

Translator 2: *Sídlo vítězství*

BT: *Victory Residence*

In the text, *Victory Mansions* is the name of the building that the main protagonist resides in. Translator 1 chose to translate it as *Sídlíště vítězství*, which would imply that the name refers to the whole housing complex including other buildings in the area. However, the text suggests that Victory Mansions is the name of a single building in spite of the fact that the name contains the suffix *-s* which is often used to indicate plurality. Translator 2 decided to translate the original as *Sídlo vítězství*, therefore indicating that it is the name of a specific building.

The name of the building or buildings does not hold any significance in the discourse, therefore both translations can be deemed correct in this instance and the decision is therefore determined by the translator's interpretation of the text.

(2) **Source text:** *Minitrue, Minipax, Miniluv, and Miniplenty*

Translator 1: *Pramini, Mírmini, Lamini, Hojmini*

Translator 2: *Pramini, Mírmini, Lámini a Hojmini*

The terms in the source text are the names of ministries in newspeak. Their full names in regular English are *Ministry of Truth*, *Ministry of Peace*, *Ministry of Love*, and *Ministry of Plenty*. In two of the cases, the concise newspeak names of the ministries were created by combining the first four letters of the word *Ministry* with the modified parts of the second words of their full names. *Truth* – *true* and *Love* – *luv*. The other two names, however, deviate from this trend, as *Miniplenty* contains the full second word and *Minipax* uses the latin translation of the word *peace* – *pax*.

Both of the translators approached the translation in a similar way as the trend suggests. The only difference being that they reversed the order of the words. The translations of translators 1 and 2 only differ slightly in the use of a diacritical mark in the word *Lámini*

by translator 2. Otherwise, the translations are identical and they convey the meaning as well as the typical features of newspeak correctly.

(3) Source text: *the Ninth Three-Year Plan*

Translator 1: *Deváté tříletky*

BT: *the Ninth triennium*

Translator 2: *Deváté tříletky*

BT: *the Ninth triennium*

This proper name can be literally translated as *Devátý tříletý plán*, however, both translators chose to use its less formal abbreviated form *tříletka*, which is both more natural sounding and more frequently used in the target language. Both translators chose to adapt their translation to the informal nature of the text in order to preserve the stylistic properties of the original.

7.2 Neologisms

To effectively translate expressions that are not fully adopted in the source language the translator first needs to understand their meaning, then try to convey that meaning by either using existing words and phrases or by creating new ones. The source text in question includes several words created just for its fictional narrative, which pose a challenge to the translator's creativity.

The text in question contains many neologisms, most of which are the product of newspeak – a fictional language used throughout the book. The purpose of newspeak is to control thought and limit the range of expressible ideas. It achieves this goal by having very limited vocabulary, simplified grammar and syntax, and by only using short and concise sentences. Individual words and phrases in newspeak are often created by compounding existing English words. Such linguistic properties should also be reflected in translation.

(4) Source text: *newspeak*

Translator 1: *newspeaku*

Translator 2: *novomluvu*

BT: *newspeak*

In this case, Translator 1 decided not to translate the word *newspeak* and left it in the original form, which is a common approach with the purpose of preserving the sense of exoticism. Translator 2 did translate the term with respect to the aforementioned linguistic properties. The term *newspeak* was created by combining the words *new* and *speak* which can be translated as *nový* and *mluvit* into Czech. Translator 2 used the same strategy to translate the term – they combined its individual translated parts to create the new word *novomluv*.

In the source text, the term *newspeak* is explained by a brief description in brackets after its first mention. Therefore, leaving the term in its original form is acceptable as the reader is able to understand its meaning through the provided context. Translating it is also a viable option in this case and is subjectively the preferred solution, as it better fits the overall style of the source text.

(5) **ST:** *speak-write*

T1: *speakwrite*

T2: *mluvopis*

BT: *speakwrite*

(6) **ST:** *Thoughtcrime*

T1: *thoughtcrime*

T2: *Zlomyšlení*

BT: *Evilthinking*

(7) **ST:** *DOUBLETHINK*

T1: *doublethink*

T2: *DVOJMYSL*

BT: *DOUBLETHINK*

These are all other instances, where translator 1 chose not to translate the newspeak terms from the first chapter as opposed to translator 2, who translated them. Translator 2 shows higher consistency in translating the newspeak terms from the source text, which helps maintain the original tone and general atmosphere of the book.

(8) Source text: *telescreen***Translator 1:** *televizní obrazovka***BT:** *television screen***Translator 2:** *teledisplej***BT:** *teledisplay*

Telescreen is a term that refers to a device serving primarily as a medium of sharing propaganda and loosely resembles a television. In the source text, it is described as *an oblong metal plaque like a dulled mirror*. Based on the description, it is not quite correct to refer to it as *televizní obrazovka*, as it does not have the same appearance. Moreover, the first translation does not follow the basics of newspeak – the term should be concise and preferably should not consist of two individual words. Translator 2 chose to follow the original term's form more closely.

It is apparent that translator 1's approach was to naturalize this term, whereas translator 2 decided to preserve its foreign form. With respect to the nature of the source text, the terms that root from newspeak in the original should also reflect its properties in the translation. It should be clearly distinguishable which terms come from newspeak and which terms are parts of regular English language. Therefore, translator 2 achieved a more accurate translation in this case.

(9) Source text: *INGSOC***Translator 1:** *Angsoc***BT:** *Ingsoc***Translator 2:** *ANGSOC***BT:** *INGSOC*

Although the chapter being analyzed does not provide the meaning of the term in question, it is later explained in a different chapter that it originates from the combination of the words *English* and *Socialism*.

Both translators used the same strategy to create its equivalent in their translations – they combined parts of the individual translated words *Anglický* and *Socialismus* into *ANGSOC*, only changing the initial letter from *E* to *A*. The only difference in their translation of this particular term is the preservation of capitalization by translator 2. In the source text, capitalization is used frequently throughout the book, especially when describing text that is actually written somewhere in the setting of the story. Translator 2 uses capitalization in every instance where it appears in the source text, whereas translator 1 chose to ignore it in some cases. It is important to note that capitalization in the original plays a significant role

in conveying the oppressive nature of the regime and its propaganda. Its omission can, therefore, result in the lack of the intended effect on the reader.

(10) **Source text:** *Thought Police*

Translator 1: *Ideopolicie*

BT: *Ideapolice*

Translator 2: *Ideopolicie*

BT: *Ideapolice*

Despite the term consisting of two individual words in the source text, both translators decided to combine them into one in their translations. Retaining the original form would result in terms such as *Ideová Policie*, or *Myšlenková Policie*, which are not as striking as *Ideopolicie*. Although the original term does not carry the typical characteristics of newspeak, it can still be considered a newspeak expression. As opposed to the original, the translators chose to apply said characteristics to the translation of the term.

7.3 Collocations

(11) **Source text:** *Even at the best of times*

Translator 1: *I v lepších časech*

BT: *even at better times*

Translator 2: *I v nejlepších časech*

BT: *even at the best of times*

The English collocation *even at the best of times* is a fairly common phrase used to express that even in the most favorable circumstances, a situation can still be difficult. The same concept can be expressed in Czech with a similar phrase, however, as opposed to the original, the widely accepted form of said phrase uses a comparative adjective rather than superlative. Translator 1 realized this difference and used the most appropriate equivalent *I v lepších časech*, whereas translator 2 was likely hypnotized by the source text and translated the phrase literally, including the superlative adjective *nejlepších*.

Ultimately, both translations convey the meaning appropriately, however, the first translation can be perceived as more natural in the target language.

(12) **Source text:** *it was seldom working*

Translator 1: *zřídka fungoval*

BT: *it was seldom working*

Translator 2: *fungoval jen zřídka*

BT: *it was only seldom working*

Both translators chose the proper equivalent of the collocation used in the original. The only difference between their translations is the use of the word *jen* by translator 2, which does not change the meaning, but rather emphasizes the infrequency of functionality. Ultimately, both translations are equally appropriate.

(13) **Source text:** *the clocks were striking thirteen*

Translator 1: *hodiny odbíjely třináctou*

BT: *the clocks were striking thirteenth*

Translator 2: *hodiny udeřily třináctou*

BT: *the clocks hit thirteenth*

The English collocation *the clocks were striking* has a similar equivalent in Czech. Both translators were successful at identifying the adequate equivalent despite using slightly different variations of it. Although the translations are very similar, the first one is more stylistically pleasing in the target language.

(14) **Source text:** *But it was of no use*

Translator 1: *Ale nemělo to smysl*

BT: *But there was no point*

Translator 2: *Ale snaha byla marná*

BT: *But the effort was in vain*

In this case, both translators were successful at conveying the meaning of the original phrase, even though they used different expressions. Translator 2 decided to use an idiomatic expression, while translator 1 stayed closer to the original. The phrase *ale snaha byla marná* not only conveys the meaning of the original phrase, but also adds a sense of emotional impact – frustration or disappointment in this case. Using an idiomatic expression in translation is acceptable, as long as it is appropriate for the context and does not alter the meaning or tone of the original text.

(15) **Source text:** *Winston made for the stairs*

Translator 1: *Winston zamířil ke schodům*

BT: *Winston aimed for the stairs*

Translator 2: *Winston šel rovnou ke schodům*

BT: *Winston went straight to the stairs*

Translator 1 found an equivalent collocation commonly used in Czech, whereas translator 2 used descriptive means to refer to the same action. Both translations are acceptable, but the first translation better fits the overall style of the text.

7.4 Idioms

(16) **Source text:** *snooping into people's windows*

Translator 1: *strká lidem nos do oken* **BT:** *sticking its nose in people's windows*

Translator 2: *nahlížela lidem do oken* **BT:** *looking in people's windows*

The original phrase *snooping into people's windows* is an idiomatic expression that can be understood as *looking in people's windows*. Through its expressive meaning the phrase suggests that the action can be perceived as intrusive or annoying. Translator 1 used an equivalent idiom commonly used in the Czech language, which accurately expresses the action in a similar style. Translator 2, on the other hand, used a more descriptive translation that does not convey the manner of the action as accurately. *Nahlížela lidem do oken* carries a more neutral meaning than the latter.

Ultimately, both translations are acceptable, however, translator 1 managed to convey the sub-surface meaning better than translator 2.

(17) **Source text:** *it would be punished by death*

Translator 1: *by za to dostal trest smrti* **BT:** *he would receive a death sentence for it*

Translator 2: *vyfasoval by trest smrti* **BT:** *he would get a death sentence*

Although the phrase *it would be punished by death* is a plain collocation, not an idiom, translator 2 decided to use an idiomatic expression *vyfasovat trest*, which is commonly used in the target language when referring to receiving a sentence. Moreover, the verb *fa-*

sovat is a culture-specific word that does not have a direct equivalent in English, hence the verb *get* was used in the back-translation as it is closest in meaning to the original.

This particular use of an idiom adds to the expressiveness of the translation without changing the intended meaning and can therefore be deemed appropriate.

(18) Source text: *hovered ... like a bluebottle*

Translator 1: *se vznášel jako moucha masařka* **BT:** *hovered like a bluebottle fly*

Translator 2: *se na místě vznášel jako vážka* **BT:** *hovered in place like a dragonfly*

In the source text, the expression *hovered like a bluebottle* refers to a thought police helicopter. Similarly as in the previous example, the word *bluebottle* carries a connotative meaning of being annoying and intrusive. Translator 1 translated the word literally, but translator 2 decided to replace it with a different insect that is more commonly associated with hovering. However, by doing so they failed to convey the connotative meaning, as *a dragonfly* is generally perceived as more positive than *a bluebottle*. It is likely that translator 2 targeted their focus on the meaning of the verb rather than the subject.

(19) Source text: *a helicopter ... darted away with a curving flight*

Translator 1: *vrtulník ... obloukem zase odletěl*

BT: *a helicopter ... flew away in a curve again*

Translator 2: *vrtulník ... zase obloukem odletěl*

BT: *a helicopter ... flew away in a curve again*

In this case, neither translator found a fitting idiom for their translation. Both translators used the same plain expression to convey the meaning of the idiom in a descriptive way.

(20) **Source text:** *gulped it down like a dose of medicine*

Translator 1: *obrátil to do sebe naráz jako medicínu*

BT: *he turned it inside himself at once like a medicine*

Translator 2: *kopl to do sebe jako sirup na kašel*

BT: *he kicked it inside himself like a cough sirup*

As opposed to the previous comparison, here both translators used an equivalent idiomatic expression for the translation of the original phrase. While the meaning of the idiom used by translator 1 can be relatively easily understood from its individual words, translator 2 used the verb *kopl*, which back-translates as *kicked*. Such verb is generally not associated with the action of drinking, therefore the meaning of the idiom is not easily understandable from its wording alone. This shows that the phrase used by translator 2 has a deeper idiomatic meaning than the phrase used by translator 1. Moreover, translator 2 decided to replace medicine by *cough sirup*, which is more commonly associated with unpleasant taste than medicine in general.

In conclusion, both translations are correct, however, translator 2 conveyed the intended meaning of the phrase more accurately.

8 EQUIVALENCE AT GRAMMATICAL LEVEL

8.1 Gender

(21) **Source text:** *It was always the women ..., who were the most bigoted adherents*

Translator 1: *Právě ženy ..., byly nejbígotnější přívrženkyně*

BT: *Precisely women ..., were the most bigoted adherents*

Translator 2: *Právě ženy ..., patřily k nejoddanějším stoupencům*

BT: *Precisely women ..., belonged to the most devoted adherents*

In the original text, the word *adherents* does not allow for the identification of the gender of its participants. In Czech, however, such classification can be distinguished based on the suffixes used.

Although the translators chose to use different equivalents of the original word, both of the Czech words can be modified to reflect the gender. Translator 1 decided to use the feminine form of the word, presumably due to the preceding use of the word *women*, whereas translator 2 used the masculine form. Despite the masculine form, the word is generally perceived as neutral in terms of gender as it encases both males and females.

The use of the gender neutral form in the second translation can be justified by the change of the verb. While translator 1 stuck to the original verb *were* and translated it literally, translator 2 decided to change it to *patřily (k)*, which back-translates as *belonged (to)*. This indicates that not all *bigoted adherents* are females.

In conclusion, because the noun in the original text is not gender specific, the translation allows for the use of both gender-specific and gender-neutral forms of the Czech equivalents, and both options can therefore be deemed appropriate in the given context.

8.2 Voice

(22) **Source text:** *a coloured poster ... had been tacked to the wall*

Translator 1: *Na stěně ... byl připíchnut barevný plakát*

BT: *On the wall ... a colourful poster was pinned*

Translator 2: *visel na zdi barevný plakát*

BT: *a colourful poster was hanging from the wall*

In the source text, passive voice is used to describe the setting of the story. Although both English and Czech allow for the use of either active or passive voice, it is more common in Czech to use active voice rather than passive.

In this particular clause, active voice sounds more natural. Translator 2 realized this fact and decided to deviate from the original form in order to adapt the translation to the characteristics of the target language. In contrast, translator 1 kept the original voice of the source text, resulting in a rather unnatural sounding translation. As for the reasoning behind this decision, it is unlikely that translator 1 was hypnotized by the source text, as this clause appears only in the third sentence of the book. It was more likely the result of momentary incautiousness or the lack of feeling for the target language.

(23) **Source text:** *BIG BROTHER IS WATCHING YOU, the caption said*

Translator 1: *Velký bratr tě sleduje, zněl nápis pod obrazem*

BT: *Big brother is watching you, sounded the writing below the image*

Translator 2: *VELKÝ BRATR TĚ SLEDUJE, stálo v nápise pod ním*

BT: *BIG BROTHER IS WATCHING YOU, stood in the writing below it*

As opposed to the previous example, here the source text uses active voice. Again, the translators chose different approaches to the translation of the phrase – translator 1 used active voice, whereas translator 2 changed the voice to passive. Although passive voice may sound unnatural in some cases, here either translation can be justified, as both *zněl nápis* and *stálo v nápise* are fixed phrases well established in the target language. Therefore, either translation will sound natural to the target audience.

8.3 Formal and informal way of addressing

In the translated chapter of the book, there are not many instances where the way of addressing can be analyzed. However, there is one part, where direct speech is used:

(24) Source text: *'I am with you,' O'Brien seemed to be saying to him. 'I know precisely what you are feeling. I know all about your contempt, your hatred, your disgust. But don't worry, I am on your side!'*

Translator 1: *Zdálo se mu, že O'Brien říká: „Jsem s tebou. Víím přesně, co cítíš. Víím všechno o tvém pohrdání, o tvé nenávisti, o tvém znechucení. Ale neboj se, jsem na tvé straně!“*

BT: *It seemed to him that O'Brian was saying: "I'm with you. I know exactly what you're feeling. I know all about your contempt, about your hate, about your disgust. But don't worry, I'm on your side!"*

Translator 2: *Jako by mu O'Brien říkal: „Jsem s tebou. Víím přesně, co cítíš. Víím o tvém pohrdání, o tvé nenávisti, o tvém znechucení. Ale žádné strachy, jsem na tvé straně!“*

BT: *As if O'Brien was saying to him: "I'm with you. I know exactly what you're feeling. I know about your contempt, about your hate, about your disgust. But no fears, I'm on your side!"*

While the level of formality cannot be clearly distinguished in the source text, it has to be apparent in the Czech translation. In this instance, both translators chose to use the T-form, which is generally considered informal. For this particular direct speech, the T-form is subjectively the preferred way of addressing, as its content and the surrounding context suggest that the speaker is trying to establish a closer relationship with the person they are speaking to.

In conclusion, both translators showed thorough understanding of the source text and successfully reflected level of formality in their translations. As for the general correctness of the translations, both translators conveyed the meaning appropriately despite slight differences in their choice of wording.

9 EQUIVALENCE AT TEXTUAL LEVEL

9.1 Cohesion

(25) Source text: *He took a cigarette from a crumpled packet marked VICTORY CIGARETTES and incautiously held it upright, whereupon the tobacco fell out on to the floor.*

Translator 1: *Vzal si cigaretu ze zmačkaného balíčku s nápisem Cigarety vítězství, ale neopatrně ji podržel svisle, takže tabák se vysypal na zem.*

BT: *He took a cigarette from a crumpled packet with the sign Victory cigarettes, but he incautiously held it upright, so the tobacco spilled on the ground.*

Translator 2: *Vytáhl si cigaretu z pomačkaného balíčku s nápisem CIGARETY VÍTĚZSTVÍ, jenže ji v nepozornosti držel filtrem vzhůru a všechen tabák z ní vypadl na zem.*

BT: *He pulled out a cigarette from a crumpled packet with the sign VICTORY CIGARETTES, but in inattention he held it up with the filter and all the tobacco spilled from it on the ground.*

The pronoun *He* at the beginning of the sentence in the source text refers far back in the text to the subject of the action – *Winston*. Similarly, the second clause contains reference. The pronoun *it* is used to refer back to the object, which was introduced in the first sentence – *a cigarette*. And lastly, the word *whereupon* in the third clause is a conjunction, which indicates that another action is about to follow as a result of the previous action.

The main difference between the original text and its translations is that a pronoun is not used in either of the Czech translations. The reason for this is that the Czech language does not require a subject to be pronounced, as the verb itself indicates the subject's person and number. In fact, adding a pronoun before the verb would make the clause sound unnatural. Therefore, reference is also used in the translations, but it is expressed by the form of the verb. The translators chose different verbs. Translator 1 used the verb *vzal*, whereas translator 2 used the verb *vytáhl*. Both of these verbs indicate that the subject is of masculine gender and singular number, so the reference was used correctly in both translations.

Another cohesive device used in the source text as well as the translations is conjunction. The source text uses the conjunction *and*, which indicates an addition, and the word

whereupon, which introduces the effect of the previous action. These conjunctions are reflected in both translations by similar pairs of words. Translator 1 used the pair *ale - takže* and translator 2 chose the pair *jenže – a*. Both of these word pairs can be used to indicate the cause-and-effect relationship, therefore both translations can be deemed correct.

(26) Source text: *The Ministry of Love was the really frightening one. There were no windows in it at all. Winston had never been inside the Ministry of Love, nor within half a kilometre of it.*

Translator 1: *Ministerstvo lásky věru nahánělo hrůzu. Nemělo vůbec okna. Winston nikdy nebyl v budově Ministerstva lásky, ba ani na půl kilometru od ní.*

BT: *The Ministry of love was indeed chasing terror. It had no windows at all. Winston has never been in the building of the Ministry of love, nor even at half a kilometre from it.*

Translator 2: *Z Ministerstva lásky šla hrůza. Nemělo žádná okna. Winston se k němu nikdy nepřiblížil na méně než půl kilometru, natož aby vešel dovnitř.*

BT: *From the Ministry of love went terror. It had no windows. Winston has never gotten closer than at half a kilometre from it, let alone to walk inside.*

The source text contains several cohesive devices. Firstly, the word *it* in the second sentence is used as a reference to *the Ministry of Love*, which was introduced in the first sentence. This establishes a cohesive link between the two sentences. The same strategy was then used in the third sentence by the same means. Furthermore, repetition, ellipsis and conjunction are used in the third sentence. *The Ministry of love* is repeated, which further strengthens the cohesive link, the verbal phrase *had he been* was omitted, yet it can still be understood from the context, and the word *nor* serves as a conjunction that connects two negative clauses.

In the second sentence, similarly as in the previous example, reference is expressed through the form of the verb *Nemělo* in both translations. As for the third sentence, the translators took different approaches to the translation. Translator 1 translated the sentence almost literally, preserving all the cohesive devices used in the original. The phrase (*v bu-*

dově) *Ministerstva lásky* was repeated, the verb was ellipsed in the second clause, and the conjunction *ba* was used.

On the other hand, translator 2 decided to invert the clauses, used reference instead of repetition, and did not use ellipsis. Reference is expressed by the pronoun *němu* and the word *natož* serves as a conjunction which indicates the unlikeliness of the action that follows.

Ultimately, while taking different approaches, both translations successfully capture the meaning and retain some of the cohesive elements used in the source text.

10 NON-EQUIVALENCE

(27) **Source text:** *a coloured poster, too large for indoor display*

Translator 1: *barevný plakát, který se svou velikostí dovnitř nehodil*

BT: *a colourful poster, which was not convenient for indoors due to its size*

Translator 2: *barevný plakát, větší než by se do vnitřních prostor hodilo*

BT: *a colourful poster, larger than would be convenient for indoor spaces*

This excerpt from the source text illustrates a type of non-equivalence that stems from the semantic complexity of a term from the source language. The term *indoor display* represents a concept that both the source and the target language recognize. However, there is no direct equivalent that would fit the exact meaning in the given context.

As a result, both translators were forced to use more descriptive means to convey the intended meaning. Translator 1 chose to use the phrase *který se svou velikostí dovnitř nehodil*, which can be back-translated as *which was not convenient for indoors due to its size*. Translator 2 chose a similar phrase – *větší než by se do vnitřních prostor hodilo*, which back-translates as *larger than would be convenient for indoor spaces*.

Ultimately, both translations convey the intended meaning appropriately, although the phrase used by translator 1 sounds more natural in the target language. In cases like this one, it is difficult to achieve a translation that would be as concise and neat-sounding as the original.

(28) **Source text:** *The blackmoustachio'd face*

Translator 1: *Tvář s černým knírem*

BT: *A face with a black moustache*

Translator 2: *Tvář s černým knírem*

BT: *A face with a black moustache*

The problem with translation of the term *blackmoustachio'd* arises from the fact that it is a product of wordplay. Despite not being commonly accepted in the source language, the term sounds somewhat natural. It could be translated into Czech as something like *černokníratá*, however, such translation would sound very unnatural to a native speaker, as such wordplay is not commonly used in the Czech language.

Both translators chose to avoid using wordplay and rather translated the term's meaning by more descriptive means, resulting in a translation that sounds natural in the target language. However, by doing so, they sacrificed the humoresque and playful nature of the original term, which might have been an intentional choice by the author.

(29) Source text: *quarto-sized blank book*

Translator 1: *prázdný sešit čtvrtkového formátu*

BT: *a blank notebook of quarter format*

Translator 2: *prázdný sešit formátu A4*

BT: *a blank notebook of A4 format*

In this instance, the non-equivalence lies in the fact that the source and the target cultures use different paper formats, therefore the term *quarto-sized book* is culture-specific. The options the translators have are to either adapt the term to the target culture, or to preserve the sense of foreignness by keeping the source term.

Translator 1 chose to preserve the source term by using the word *čtvrtkový*, which is a near-literal translation of the original. Such expression may be difficult to imagine by the target reader. In contrast, translator 2 chose to adapt the meaning to the target culture by expressing the size of the book in a way that is familiar to the target reader – by using the widely recognized A4 format. Such adaptation makes it easier for the target reader to imagine the size of the book.

(30) Source text: *nosers-out of unorthodoxy*

Translator 1: *slídící po všem závadném*

BT: *snooping for everything defective*

Translator 2: *dychtivým po dopadení všech, kdo se staví proti režimu*

BT: *eager to apprehend all who oppose the regime*

The idiomatic term *nosers-out* comes from the concept of *nosing out*, which in the given context essentially means *to discover by prying*. Such concept is recognized in the target

culture, however, it is not lexicalized by the language, therefore it needs to be conveyed by descriptive means.

Translator 1 handled the translation of the term by using the verb *slídit*, which can be back-translated into English as *snooping*. It is perhaps the most appropriate translation in the given circumstances. The translation of the rest of the phrase is determined by the word *unorthodoxy* that was used in the source text.

Translator 2 used a looser, more descriptive translation. The concept of *nosing out* is reflected by the adjective *dychtivý*, which back-translates to English as *eager*. The whole utterance would therefore translate as *eager to apprehend all who oppose the regime*, which does essentially capture the sense of urgency and determination conveyed by the source text. However, the translation also includes the additional context of *apprehending people who oppose the regime*, which is not explicitly stated in the source text.

CONCLUSION

As a result of the analysis, several patterns can be recognized in the approaches employed by the translators.

In the first part of the analysis – in translation of proper names, the translators show very few differences in their approach. This is likely because of the fact that the source text uses proper names that allow for little variation in their translation, as most of them originate from newspeak, which follows specific features of word creation. On the other hand, the fact that both translators used similar translations suggests that they share a thorough understanding of the source text and its nuances.

On the other hand, their approaches differ significantly in the translation of neologisms. The professional translator did not feel the need to maintain consistency and decided to translate only some of the neologisms. Perhaps they were trying to retain the sense of foreignness of the source text. In contrast, the beginner translator consistently translated all of the neologisms, achieving a higher level of naturalness. But ultimately, it is up to the target readers to decide which approach is to be preferred.

Translation of collocations and idioms is the area where the lack of experience of the beginner translator starts to show. The professional translator was able to achieve natural sounding translations of complex phrases and concepts, whereas the beginner's translations were not as consistent. The reason behind this is likely that the beginner is not as well-read as the more experienced translator, and therefore does not know as many common collocations and idioms.

Grammatical level is where the translation skills equalize again. Both translators were successful at conveying gender correctly despite it not being clearly distinguishable from the source text. In the translation of voice, the beginner may have even done a better job than the professional, as they realized that active voice is to be preferred in cases where it can be converted.

At textual level, the professional has the upper hand again. When dealing with complex sentences, the beginner tends to deviate from the original a lot. However, they were able to use complex cohesive devices in a way that made their translations sound natural.

The beginner translator shows a decent level of creativity when it comes to translating words or phrases that do not have direct equivalents in the target language. However, in some cases, they take the creativity too far and their translation starts to get too loose.

In conclusion, the beginner translator successfully translated a chapter of a book without making any significant mistakes that would either change the story or make the text unreadable. It is a good first step, but there are still many aspects that they can improve.

BIBLIOGRAPHY

Primary sources

Orwell, George. 2008. *Nineteen Eighty-Four*. London: Penguin

Orwell, George. 2003. *1984*. Translated by Eva Šimečková. Prague: KMa

Secondary sources

Baker, Mona. 1992. *In Other Words: A Coursebook on Translation*. London: Routledge.

Gromová, Edita. 2009. *Úvod do translatologie*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa.

Levý, Jiří. 2011. *The Art of Translation*. Translated by Patrick Corness. Edited by Zuzana Jettmarová. Amsterdam: John Benjamins.

Munday, Jeremy. 2012. *Evaluation in Translation: Critical Points of Translator Decision-Making*. London: Taylor & Francis.

Munday, Jeremy. 2008. *Introducing Translation Studies: Theories and Applications*. 2nd ed. London: Routledge.

Newmark, Peter. 1988. *A Textbook of Translation*. New York: Prentice Hall.

Vilikovský, Ján. 2002. *Překlad jako tvorba*. Translated by Emil Charous. Prague: Ivo Železný.

LIST OF ABBREVIATIONS

BT Back-translation

T1 Translator 1

T2 Translator 2

APPENDICES

P I Original text

P II Professional translation (by Eva Šimečková)

P III Beginner's translation (own translation)

Appendix P I: Original text

It was a bright cold day in April, and the clocks were striking thirteen. Winston Smith, his chin nuzzled into his breast in an effort to escape the vile wind, slipped quickly through the glass doors of Victory Mansions, though not quickly enough to prevent a swirl of gritty dust from entering along with him.

The hallway smelt of boiled cabbage and old rag mats. At one end of it a coloured poster, too large for indoor display, had been tacked to the wall. It depicted simply an enormous face, more than a metre wide: the face of a man of about forty-five, with a heavy black moustache and ruggedly handsome features. Winston made for the stairs. It was no use trying the lift. Even at the best of times it was seldom working, and at present the electric current was cut off during daylight hours. It was part of the economy drive in preparation for Hate Week. The flat was seven flights up, and Winston, who was thirty-nine and had a varicose ulcer above his right ankle, went slowly, resting several times on the way. On each landing, opposite the lift-shaft, the poster with the enormous face gazed from the wall. It was one of those pictures which are so contrived that the eyes follow you about when you move. BIG BROTHER IS WATCHING YOU, the caption beneath it ran. Inside the flat a fruity voice was reading out a list of figures which had something to do with the production of pig-iron. The voice came from an oblong metal plaque like a dulled mirror which formed part of the surface of the right-hand wall. Winston turned a switch and the voice sank somewhat, though the words were still distinguishable. The instrument (the telescreen, it was called) could be dimmed, but there was no way of shutting it off completely. He moved over to the window: a smallish, frail figure, the meagreness of his body merely emphasized by the blue overalls which were the uniform of the party. His hair was very fair, his face naturally sanguine, his skin roughened by coarse soap and blunt razor blades and the cold of the winter that had just ended.

Outside, even through the shut window-pane, the world looked cold. Down in the street little eddies of wind were whirling dust and torn paper into spirals, and though the sun was shining and the sky a harsh blue, there seemed to be no colour in anything, except the posters that were plastered everywhere. The blackmoustachio'd face gazed down from every commanding corner. There was one on the house-front immediately opposite. BIG BROTHER IS WATCHING YOU, the caption said, while the dark eyes looked deep into

Winston's own. Down at street level another poster, torn at one corner, flapped fitfully in the wind, alternately covering and uncovering the single word INGSOC. In the far distance a helicopter skimmed down between the roofs, hovered for an instant like a bluebottle, and darted away again with a curving flight. It was the police patrol, snooping into people's windows. The patrols did not matter, however. Only the Thought Police mattered.

Behind Winston's back the voice from the telescreen was still babbling away about pig-iron and the overfulfilment of the Ninth Three-Year Plan. The telescreen received and transmitted simultaneously. Any sound that Winston made, above the level of a very low whisper, would be picked up by it, moreover, so long as he remained within the field of vision which the metal plaque commanded, he could be seen as well as heard. There was of course no way of knowing whether you were being watched at any given moment. How often, or on what system, the Thought Police plugged in on any individual wire was guesswork. It was even conceivable that they watched everybody all the time. But at any rate they could plug in your wire whenever they wanted to. You had to live—did live, from habit that became instinct—in the assumption that every sound you made was overheard, and, except in darkness, every movement scrutinized.

Winston kept his back turned to the telescreen. It was safer, though, as he well knew, even a back can be revealing. A kilometre away the Ministry of Truth, his place of work, towered vast and white above the grimy landscape. This, he thought with a sort of vague distaste—this was London, chief city of Airstrip One, itself the third most populous of the provinces of Oceania. He tried to squeeze out some childhood memory that should tell him whether London had always been quite like this. Were there always these vistas of rotting nineteenth-century houses, their sides shored up with baulks of timber, their windows patched with cardboard and their roofs with corrugated iron, their crazy garden walls sagging in all directions? And the bombed sites where the plaster dust swirled in the air and the willow-herb straggled over the heaps of rubble; and the places where the bombs had cleared a larger patch and there had sprung up sordid colonies of wooden dwellings like chicken-houses? But it was no use, he could not remember: nothing remained of his childhood except a series of brightlit tableaux occurring against no background and mostly unintelligible.

The Ministry of Truth—Minitrue, in Newspeak [Newspeak was the official language of Oceania. For an account of its structure and etymology see Appendix.]—was startlingly different from any other object in sight. It was an enormous pyramidal structure of glitte-

ring white concrete, soaring up, terrace after terrace, 300 metres into the air. From where Winston stood it was just possible to read, picked out on its white face in elegant lettering, the three slogans of the Party:

WAR IS PEACE
FREEDOM IS SLAVERY
IGNORANCE IS STRENGTH

The Ministry of Truth contained, it was said, three thousand rooms above ground level, and corresponding ramifications below. Scattered about London there were just three other buildings of similar appearance and size. So completely did they dwarf the surrounding architecture that from the roof of Victory Mansions you could see all four of them simultaneously. They were the homes of the four Ministries between which the entire apparatus of government was divided. The Ministry of Truth, which concerned itself with news, entertainment, education, and the fine arts. The Ministry of Peace, which concerned itself with war. The Ministry of Love, which maintained law and order. And the Ministry of Plenty, which was responsible for economic affairs. Their names, in Newspeak: Minitrueth, Minipax, Miniluv, and Miniplenty.

The Ministry of Love was the really frightening one. There were no windows in it at all. Winston had never been inside the Ministry of Love, nor within half a kilometre of it. It was a place impossible to enter except on official business, and then only by penetrating through a maze of barbedwire entanglements, steel doors, and hidden machine-gun nests. Even the streets leading up to its outer barriers were roamed by gorilla-faced guards in black uniforms, armed with jointed truncheons.

Winston turned round abruptly. He had set his features into the expression of quiet optimism which it was advisable to wear when facing the telescreen. He crossed the room into the tiny kitchen. By leaving the Ministry at this time of day he had sacrificed his lunch in the canteen, and he was aware that there was no food in the kitchen except a hunk of dark-coloured bread which had got to be saved for tomorrow's breakfast. He took down from the shelf a bottle of colourless liquid with a plain white label marked VICTORY GIN. It gave off a sickly, oily smell, as of Chinese rice-spirit. Winston poured out nearly a teacupful, nerved himself for a shock, and gulped it down like a dose of medicine.

Instantly his face turned scarlet and the water ran out of his eyes. The stuff was like nitric acid, and moreover, in swallowing it one had the sensation of being hit on the back of the head with a rubber club. The next moment, however, the burning in his belly died down and the world began to look more cheerful. He took a cigarette from a crumpled packet marked VICTORY CIGARETTES and incautiously held it upright, whereupon the tobacco fell out on to the floor. With the next he was more successful. He went back to the living-room and sat down at a small table that stood to the left of the telescreen. From the table drawer he took out a penholder, a bottle of ink, and a thick, quarto-sized blank book with a red back and a marbled cover.

For some reason the telescreen in the living-room was in an unusual position. Instead of being placed, as was normal, in the end wall, where it could command the whole room, it was in the longer wall, opposite the window. To one side of it there was a shallow alcove in which Winston was now sitting, and which, when the flats were built, had probably been intended to hold bookshelves. By sitting in the alcove, and keeping well back, Winston was able to remain outside the range of the telescreen, so far as sight went. He could be heard, of course, but so long as he stayed in his present position he could not be seen. It was partly the unusual geography of the room that had suggested to him the thing that he was now about to do.

But it had also been suggested by the book that he had just taken out of the drawer. It was a peculiarly beautiful book. Its smooth creamy paper, a little yellowed by age, was of a kind that had not been manufactured for at least forty years past. He could guess, however, that the book was much older than that. He had seen it lying in the window of a frowsy little junk-shop in a slummy quarter of the town (just what quarter he did not now remember) and had been stricken immediately by an overwhelming desire to possess it. Party members were supposed not to go into ordinary shops ('dealing on the free market', it was called), but the rule was not strictly kept, because there were various things, such as shoelaces and razor blades, which it was impossible to get hold of in any other way. He had given a quick glance up and down the street and then had slipped inside and bought the book for two dollars fifty. At the time he was not conscious of wanting it for any particular purpose. He had carried it guiltily home in his briefcase. Even with nothing written in it, it was a compromising possession.

The thing that he was about to do was to open a diary. This was not illegal (nothing was illegal, since there were no longer any laws), but if detected it was reasonably certain

that it would be punished by death, or at least by twentyfive years in a forced-labour camp. Winston fitted a nib into the penholder and sucked it to get the grease off. The pen was an archaic instrument, seldom used even for signatures, and he had procured one, furtively and with some difficulty, simply because of a feeling that the beautiful creamy paper deserved to be written on with a real nib instead of being scratched with an ink-pencil. Actually he was not used to writing by hand. Apart from very short notes, it was usual to dictate everything into the speak-write which was of course impossible for his present purpose. He dipped the pen into the ink and then faltered for just a second. A tremor had gone through his bowels. To mark the paper was the decisive act. In small clumsy letters he wrote:

April 4th, 1984.

He sat back. A sense of complete helplessness had descended upon him. To begin with, he did not know with any certainty that this was 1984. It must be round about that date, since he was fairly sure that his age was thirty-nine, and he believed that he had been born in 1944 or 1945; but it was never possible nowadays to pin down any date within a year or two.

For whom, it suddenly occurred to him to wonder, was he writing this diary? For the future, for the unborn. His mind hovered for a moment round the doubtful date on the page, and then fetched up with a bump against the Newspeak word DOUBLETHINK. For the first time the magnitude of what he had undertaken came home to him. How could you communicate with the future? It was of its nature impossible. Either the future would resemble the present, in which case it would not listen to him: or it would be different from it, and his predicament would be meaningless.

For some time he sat gazing stupidly at the paper. The telescreen had changed over to strident military music. It was curious that he seemed not merely to have lost the power of expressing himself, but even to have forgotten what it was that he had originally intended to say. For weeks past he had been making ready for this moment, and it had never crossed his mind that anything would be needed except courage. The actual writing would be easy. All he had to do was to transfer to paper the interminable restless monologue that had been running inside his head, literally for years. At this moment, however, even the monologue had dried up. Moreover his varicose ulcer had begun itching unbearably. He

dared not scratch it, because if he did so it always became inflamed. The seconds were ticking by. He was conscious of nothing except the blankness of the page in front of him, the itching of the skin above his ankle, the blaring of the music, and a slight booziness caused by the gin.

Suddenly he began writing in sheer panic, only imperfectly aware of what he was setting down. His small but childish handwriting straggled up and down the page, shedding first its capital letters and finally even its full stops:

April 4th, 1984. Last night to the flicks. All war films. One very good one of a ship full of refugees being bombed somewhere in the Mediterranean. Audience much amused by shots of a great huge fat man trying to swim away with a helicopter after him, first you saw him wallowing along in the water like a porpoise, then you saw him through the helicopters gunsights, then he was full of holes and the sea round him turned pink and he sank as suddenly as though the holes had let in the water, audience shouting with laughter when he sank. then you saw a lifeboat full of children with a helicopter hovering over it. there was a middle-aged woman might have been a jewess sitting up in the bow with a little boy about three years old in her arms. little boy screaming with fright and hiding his head between her breasts as if he was trying to burrow right into her and the woman putting her arms round him and comforting him although she was blue with fright herself, all the time covering him up as much as possible as if she thought her arms could keep the bullets off him. then the helicopter planted a 20 kilo bomb in among them terrific flash and the boat went all to matchwood. then there was a wonderful shot of a child's arm going up up up right up into the air a helicopter with a camera in its nose must have followed it up and there was a lot of applause from the party seats but a woman down in the prole part of the house suddenly started kicking up a fuss and shouting they didnt oughter of showed it not in front of kids they didnt it aint right not in front of kids it aint until the police turned her turned her out i dont suppose anything happened to her nobody cares what the proles say typical prole reaction they never——

Winston stopped writing, partly because he was suffering from cramp. He did not know what had made him pour out this stream of rubbish. But the curious thing was that while he was doing so a totally different memory had clarified itself in his mind, to the

point where he almost felt equal to writing it down. It was, he now realized, because of this other incident that he had suddenly decided to come home and begin the diary today.

It had happened that morning at the Ministry, if anything so nebulous could be said to happen.

It was nearly eleven hundred, and in the Records Department, where Winston worked, they were dragging the chairs out of the cubicles and grouping them in the centre of the hall opposite the big telescreen, in preparation for the Two Minutes Hate. Winston was just taking his place in one of the middle rows when two people whom he knew by sight, but had never spoken to, came unexpectedly into the room. One of them was a girl whom he often passed in the corridors. He did not know her name, but he knew that she worked in the Fiction Department. Presumably—since he had sometimes seen her with oily hands and carrying a spanner—she had some mechanical job on one of the novel-writing machines. She was a bold-looking girl, of about twenty-seven, with thick hair, a freckled face, and swift, athletic movements. A narrow scarlet sash, emblem of the Junior Anti-Sex League, was wound several times round the waist of her overalls, just tightly enough to bring out the shapeliness of her hips. Winston had disliked her from the very first moment of seeing her. He knew the reason. It was because of the atmosphere of hockey-fields and cold baths and community hikes and general clean-mindedness which she managed to carry about with her. He disliked nearly all women, and especially the young and pretty ones. It was always the women, and above all the young ones, who were the most bigoted adherents of the Party, the swallows of slogans, the amateur spies and nosers-out of unorthodoxy. But this particular girl gave him the impression of being more dangerous than most. Once when they passed in the corridor she gave him a quick sidelong glance which seemed to pierce right into him and for a moment had filled him with black terror. The idea had even crossed his mind that she might be an agent of the Thought Police. That, it was true, was very unlikely. Still, he continued to feel a peculiar uneasiness, which had fear mixed up in it as well as hostility, whenever she was anywhere near him.

The other person was a man named O'Brien, a member of the Inner Party and holder of some post so important and remote that Winston had only a dim idea of its nature. A momentary hush passed over the group of people round the chairs as they saw the black overalls of an Inner Party member approaching. O'Brien was a large, burly man with a thick neck and a coarse, humorous, brutal face. In spite of his formidable appearance he had a certain charm of manner. He had a trick of resettling his spectacles on his nose which

was curiously disarming—in some indefinable way, curiously civilized. It was a gesture which, if anyone had still thought in such terms, might have recalled an eighteenth-century nobleman offering his snuffbox. Winston had seen O'Brien perhaps a dozen times in almost as many years. He felt deeply drawn to him, and not solely because he was intrigued by the contrast between O'Brien's urbane manner and his prize-fighter's physique. Much more it was because of a secretly held belief—or perhaps not even a belief, merely a hope—that O'Brien's political orthodoxy was not perfect. Something in his face suggested it irresistibly. And again, perhaps it was not even unorthodoxy that was written in his face, but simply intelligence. But at any rate he had the appearance of being a person that you could talk to if somehow you could cheat the telescreen and get him alone. Winston had never made the smallest effort to verify this guess: indeed, there was no way of doing so. At this moment O'Brien glanced at his wrist-watch, saw that it was nearly eleven hundred, and evidently decided to stay in the Records Department until the Two Minutes Hate was over. He took a chair in the same row as Winston, a couple of places away. A small, sandy-haired woman who worked in the next cubicle to Winston was between them. The girl with dark hair was sitting immediately behind.

The next moment a hideous, grinding speech, as of some monstrous machine running without oil, burst from the big telescreen at the end of the room. It was a noise that set one's teeth on edge and bristled the hair at the back of one's neck. The Hate had started.

As usual, the face of Emmanuel Goldstein, the Enemy of the People, had flashed on to the screen. There were hisses here and there among the audience. The little sandy-haired woman gave a squeak of mingled fear and disgust. Goldstein was the renegade and backslider who once, long ago (how long ago, nobody quite remembered), had been one of the leading figures of the Party, almost on a level with Big Brother himself, and then had engaged in counter-revolutionary activities, had been condemned to death, and had mysteriously escaped and disappeared. The programmes of the Two Minutes Hate varied from day to day, but there was none in which Goldstein was not the principal figure. He was the primal traitor, the earliest defiler of the Party's purity. All subsequent crimes against the Party, all treacheries, acts of sabotage, heresies, deviations, sprang directly out of his teaching. Somewhere or other he was still alive and hatching his conspiracies: perhaps somewhere beyond the sea, under the protection of his foreign paymasters, perhaps even—so it was occasionally rumoured—in some hidingplace in Oceania itself.

Winston's diaphragm was constricted. He could never see the face of Goldstein without a painful mixture of emotions. It was a lean Jewish face, with a great fuzzy aureole of white hair and a small goatee beard—a clever face, and yet somehow inherently despicable, with a kind of senile silliness in the long thin nose, near the end of which a pair of spectacles was perched. It resembled the face of a sheep, and the voice, too, had a sheep-like quality. Goldstein was delivering his usual venomous attack upon the doctrines of the Party—an attack so exaggerated and perverse that a child should have been able to see through it, and yet just plausible enough to fill one with an alarmed feeling that other people, less level-headed than oneself, might be taken in by it. He was abusing Big Brother, he was denouncing the dictatorship of the Party, he was demanding the immediate conclusion of peace with Eurasia, he was advocating freedom of speech, freedom of the Press, freedom of assembly, freedom of thought, he was crying hysterically that the revolution had been betrayed—and all this in rapid polysyllabic speech which was a sort of parody of the habitual style of the orators of the Party, and even contained Newspeak words: more Newspeak words, indeed, than any Party member would normally use in real life. And all the while, lest one should be in any doubt as to the reality which Goldstein's specious claptrap covered, behind his head on the telescreen there marched the endless columns of the Eurasian army—row after row of solid-looking men with expressionless Asiatic faces, who swam up to the surface of the screen and vanished, to be replaced by others exactly similar. The dull rhythmic tramp of the soldiers' boots formed the background to Goldstein's bleating voice.

Before the Hate had proceeded for thirty seconds, uncontrollable exclamations of rage were breaking out from half the people in the room. The self-satisfied sheep-like face on the screen, and the terrifying power of the Eurasian army behind it, were too much to be borne: besides, the sight or even the thought of Goldstein produced fear and anger automatically. He was an object of hatred more constant than either Eurasia or Eastasia, since when Oceania was at war with one of these Powers it was generally at peace with the other. But what was strange was that although Goldstein was hated and despised by everybody, although every day and a thousand times a day, on platforms, on the telescreen, in newspapers, in books, his theories were refuted, smashed, ridiculed, held up to the general gaze for the pitiful rubbish that they were—in spite of all this, his influence never seemed to grow less. Always there were fresh dupes waiting to be seduced by him. A day never passed when spies and saboteurs acting under his directions were not unmasked by the

Thought Police. He was the commander of a vast shadowy army, an underground network of conspirators dedicated to the overthrow of the State. The Brotherhood, its name was supposed to be. There were also whispered stories of a terrible book, a compendium of all the heresies, of which Goldstein was the author and which circulated clandestinely here and there. It was a book without a title. People referred to it, if at all, simply as THE BOOK. But one knew of such things only through vague rumours. Neither the Brotherhood nor THE BOOK was a subject that any ordinary Party member would mention if there was a way of avoiding it.

In its second minute the Hate rose to a frenzy. People were leaping up and down in their places and shouting at the tops of their voices in an effort to drown the maddening bleating voice that came from the screen. The little sandy-haired woman had turned bright pink, and her mouth was opening and shutting like that of a landed fish. Even O'Brien's heavy face was flushed. He was sitting very straight in his chair, his powerful chest swelling and quivering as though he were standing up to the assault of a wave. The dark-haired girl behind Winston had begun crying out 'Swine! Swine! Swine!' and suddenly she picked up a heavy Newspeak dictionary and flung it at the screen. It struck Goldstein's nose and bounced off; the voice continued inexorably. In a lucid moment Winston found that he was shouting with the others and kicking his heel violently against the rung of his chair. The horrible thing about the Two Minutes Hate was not that one was obliged to act a part, but, on the contrary, that it was impossible to avoid joining in. Within thirty seconds any pretence was always unnecessary. A hideous ecstasy of fear and vindictiveness, a desire to kill, to torture, to smash faces in with a sledgehammer, seemed to flow through the whole group of people like an electric current, turning one even against one's will into a grimacing, screaming lunatic. And yet the rage that one felt was an abstract, undirected emotion which could be switched from one object to another like the flame of a blowlamp. Thus, at one moment Winston's hatred was not turned against Goldstein at all, but, on the contrary, against Big Brother, the Party, and the Thought Police; and at such moments his heart went out to the lonely, derided heretic on the screen, sole guardian of truth and sanity in a world of lies. And yet the very next instant he was at one with the people about him, and all that was said of Goldstein seemed to him to be true. At those moments his secret loathing of Big Brother changed into adoration, and Big Brother seemed to tower up, an invincible, fearless protector, standing like a rock against the hordes of Asia, and Goldstein, in spite of his isolation, his helplessness, and the doubt that hung about his very exis-

tence, seemed like some sinister enchanter, capable by the mere power of his voice of wrecking the structure of civilization.

It was even possible, at moments, to switch one's hatred this way or that by a voluntary act. Suddenly, by the sort of violent effort with which one wrenches one's head away from the pillow in a nightmare, Winston succeeded in transferring his hatred from the face on the screen to the dark-haired girl behind him. Vivid, beautiful hallucinations flashed through his mind. He would flog her to death with a rubber truncheon. He would tie her naked to a stake and shoot her full of arrows like Saint Sebastian. He would ravish her and cut her throat at the moment of climax. Better than before, moreover, he realized WHY it was that he hated her. He hated her because she was young and pretty and sexless, because he wanted to go to bed with her and would never do so, because round her sweet supple waist, which seemed to ask you to encircle it with your arm, there was only the odious scarlet sash, aggressive symbol of chastity.

The Hate rose to its climax. The voice of Goldstein had become an actual sheep's bleat, and for an instant the face changed into that of a sheep. Then the sheep-face melted into the figure of a Eurasian soldier who seemed to be advancing, huge and terrible, his sub-machine gun roaring, and seeming to spring out of the surface of the screen, so that some of the people in the front row actually flinched backwards in their seats. But in the same moment, drawing a deep sigh of relief from everybody, the hostile figure melted into the face of Big Brother, black-haired, black-moustachio'd, full of power and mysterious calm, and so vast that it almost filled up the screen. Nobody heard what Big Brother was saying. It was merely a few words of encouragement, the sort of words that are uttered in the din of battle, not distinguishable individually but restoring confidence by the fact of being spoken. Then the face of Big Brother faded away again, and instead the three slogans of the Party stood out in bold capitals:

WAR IS PEACE

FREEDOM IS SLAVERY

IGNORANCE IS STRENGTH

But the face of Big Brother seemed to persist for several seconds on the screen, as though the impact that it had made on everyone's eyeballs was too vivid to wear off immediately. The little sandy-haired woman had flung herself forward over the back of the chair in front of her. With a tremulous murmur that sounded like 'My Saviour!' she extended her arms towards the screen. Then she buried her face in her hands. It was apparent that she was uttering a prayer.

At this moment the entire group of people broke into a deep, slow, rhythmical chant of 'B-B!...B-B!'—over and over again, very slowly, with a long pause between the first 'B' and the second—a heavy, murmurous sound, somehow curiously savage, in the background of which one seemed to hear the stamp of naked feet and the throbbing of tomtoms. For perhaps as much as thirty seconds they kept it up. It was a refrain that was often heard in moments of overwhelming emotion. Partly it was a sort of hymn to the wisdom and majesty of Big Brother, but still more it was an act of self-hypnosis, a deliberate drowning of consciousness by means of rhythmic noise. Winston's entrails seemed to grow cold. In the Two Minutes Hate he could not help sharing in the general delirium, but this sub-human chanting of 'B-B!...B-B!' always filled him with horror. Of course he chanted with the rest: it was impossible to do otherwise. To dissemble your feelings, to control your face, to do what everyone else was doing, was an instinctive reaction. But there was a space of a couple of seconds during which the expression of his eyes might conceivably have betrayed him. And it was exactly at this moment that the significant thing happened—if, indeed, it did happen.

Momentarily he caught O'Brien's eye. O'Brien had stood up. He had taken off his spectacles and was in the act of resettling them on his nose with his characteristic gesture. But there was a fraction of a second when their eyes met, and for as long as it took to happen Winston knew—yes, he KNEW!—that O'Brien was thinking the same thing as himself. An unmistakable message had passed. It was as though their two minds had opened and the thoughts were flowing from one into the other through their eyes. 'I am with you,' O'Brien seemed to be saying to him. 'I know precisely what you are feeling. I know all about your contempt, your hatred, your disgust. But don't worry, I am on your side!' And then the flash of intelligence was gone, and O'Brien's face was as inscrutable as everybody else's.

That was all, and he was already uncertain whether it had happened. Such incidents never had any sequel. All that they did was to keep alive in him the belief, or hope, that

others besides himself were the enemies of the Party. Perhaps the rumours of vast underground conspiracies were true after all—perhaps the Brotherhood really existed! It was impossible, in spite of the endless arrests and confessions and executions, to be sure that the Brotherhood was not simply a myth. Some days he believed in it, some days not. There was no evidence, only fleeting glimpses that might mean anything or nothing: snatches of overheard conversation, faint scribbles on lavatory walls—once, even, when two strangers met, a small movement of the hand which had looked as though it might be a signal of recognition. It was all guesswork: very likely he had imagined everything. He had gone back to his cubicle without looking at O'Brien again. The idea of following up their momentary contact hardly crossed his mind. It would have been inconceivably dangerous even if he had known how to set about doing it. For a second, two seconds, they had exchanged an equivocal glance, and that was the end of the story. But even that was a memorable event, in the locked loneliness in which one had to live.

Winston roused himself and sat up straighter. He let out a belch. The gin was rising from his stomach.

His eyes re-focused on the page. He discovered that while he sat helplessly musing he had also been writing, as though by automatic action. And it was no longer the same cramped, awkward handwriting as before. His pen had slid voluptuously over the smooth paper, printing in large neat capitals—DOWN WITH BIG BROTHER DOWN WITH BIG BROTHER DOWN WITH BIG BROTHER DOWN WITH BIG BROTHER DOWN WITH BIG BROTHER

over and over again, filling half a page.

He could not help feeling a twinge of panic. It was absurd, since the writing of those particular words was not more dangerous than the initial act of opening the diary, but for a moment he was tempted to tear out the spoiled pages and abandon the enterprise altogether.

He did not do so, however, because he knew that it was useless. Whether he wrote DOWN WITH BIG BROTHER, or whether he refrained from writing it, made no difference. Whether he went on with the diary, or whether he did not go on with it, made no difference. The Thought Police would get him just the same. He had committed—would still have committed, even if he had never set pen to paper—the essential crime that contained all others in itself. Thoughtcrime, they called it. Thoughtcrime was not a thing that

could be concealed for ever. You might dodge successfully for a while, even for years, but sooner or later they were bound to get you.

It was always at night—the arrests invariably happened at night. The sudden jerk out of sleep, the rough hand shaking your shoulder, the lights glaring in your eyes, the ring of hard faces round the bed. In the vast majority of cases there was no trial, no report of the arrest. People simply disappeared, always during the night. Your name was removed from the registers, every record of everything you had ever done was wiped out, your one-time existence was denied and then forgotten. You were abolished, annihilated: VAPORIZED was the usual word.

For a moment he was seized by a kind of hysteria. He began writing in a hurried untidy scrawl:

theyll shoot me i don't care theyll shoot me in the back of the neck i dont care down with big brother they always shoot you in the back of the neck i dont care down with big brother—

He sat back in his chair, slightly ashamed of himself, and laid down the pen. The next moment he started violently. There was a knocking at the door

Already! He sat as still as a mouse, in the futile hope that whoever it was might go away after a single attempt. But no, the knocking was repeated. The worst thing of all would be to delay. His heart was thumping like a drum, but his face, from long habit, was probably expressionless. He got up and moved heavily towards the door.

Appendix P II: Professional translation (by Eva Šimečková)

Byl jasný, studený dubnový den a hodiny odbíjely třináctou. Winston Smith, s bradou přitisknutou k hrudi, aby unikl protivnému větru, rychle proklouzl skleněnými dveřmi věžáku na Sídlišti vítězství, ne však dost rychle, aby zabránil zvířenému písku a prachu vniknout dovnitř.

Chodba páchla vařeným zelím a starými hadrovými rohožkami. Na stěně na jednom konci úzkého prostoru byl připíchnut barevný plakát, který se svou velikostí dovnitř nehodil. Byla na něm jen obrovská tvář muže asi pětáctyřicetiletého, s hustým černým knírem, drsných, ale hezkých rysů. Winston zamířil ke schodům. Nemělo smysl zkoušet výtah. I v lepších časech zřídka fungoval a teď se elektrický proud přes den vypínal v rámci úsporných opatření v přípravách na Týden nenávisti. Byt byl v sedmém patře. Winston, kterému bylo devětáct a měl bércový vřed nad pravým kotníkem, kráčel pomalu a několikrát si cestou odpočinul. Na každém poschodí naproti výtahovým dveřím na něho se zdi zírала obrovská tvář z plakátů. Byl to jeden z těch obrazů, které jsou udělány tak důmyslně, že vás oči sledují, kam se hnete. **Velký bratr tě sleduje**, zněl nápis pod obrazem.

V bytě jakýsi zvučný hlas předčítal řadu čísel, která měla cosi společného s výrobou šedé litiny. Hlas vycházel z obdélníkové desky, jakéhosi matného zrcadla, jež bylo součástí povrchu stěny po pravé straně. Winston otočil knoflíkem a hlas se trochu ztišil, ale slovům bylo stále ještě rozumět. Přístroj (ve skutečnosti televizní obrazovka) se dal ztlumit, ale nebylo možné ho úplně vypnout. Popošel k oknu: malá, křehká postava, jejíž vyzáblost ještě zvýrazňovala modrá kombinéza, stejnokroj Strany. Vlasy měl velmi světlé, tvář přirozeně ruměnou, pokožku zhrublou od drsného mýdla, tupých žiletek a chladu zimy, která právě skončila.

Svět venku vypadal i přes zavřené okno studeně. Na ulici vítr vířil prach a útržky papíru, a třebaže svítilo slunko a obloha byla ostře modrá, zdálo se, jako by nic nemělo barvu kromě těch všudypřítomných plakátů. Tvář s černým knírem shlížela ze všech nároží, kam oko dohlédlo. Jeden visel na průčelí domu hned naproti. **Velký bratr tě sleduje**, hlásal nápis a tmavé oči hleděly upřeně do Winstonových. Dole na ulici se ve větru keřovitě třepotal další plakát, na jednom rohu roztržený, a střídavě zakrýval a odkrýval jediné slovo **Angsoc**. Daleko odtud se snesl mezi střechy vrtulník, chvilku se vznášel jako moucha ma-

sařka a obloukem zase odletěl. Byla to policejní hlídka, co strká lidem nos do oken. Ale hlídky nebyly důležité. Důležitá byla jediné Ideopolicie.

Za Winstonovými zády stále ještě někdo žvanil z obrazovky o šedé litině a o překročení Deváté tříletky. Obrazovka současně přijímala a vysílala. Každý zvuk, který Winston vydal a jenž byl hlasitější než velmi tiché šeptání, obrazovka zachycovala; a co víc, pokud zůstal v zorném poli kovové desky, bylo ho vidět a slyšet. Samozřejmě, člověk si nikdy nebyl jist, zda ho v daném okamžiku sledují. Jak často a podle jakého systému Ideopolicie zapínala jednotlivá zařízení, bylo hádankou. Předpokládalo se, že sledují každého neustále. A rozhodně mohli zapnout vaše zařízení, kdy se jim chtělo. Člověk musel žít – a žil, ze zvyku, který se stal pudovým, - v předpokladu, že každý zvuk, který vydá, je zaslechnut, a každý pohyb, pokud není tma, zaznamenán.

Winston zůstal obrácen zády k obrazovce. To bylo bezpečnější; ačkoli, jak dobře věděl, i záda mohou ledacos prozradit. Kilometr odtud se tyčila nad špinavou krajinou vysoká bílá budova Ministerstva pravdy, jeho pracoviště. Toto je Londýn, pomyslel si s jistou nechutí, hlavní město Územní oblasti jedna, třetí nejlidnatější provincie Oceánie. Snažil se vydolovat nějakou vzpomínku z dětství, která by mu řekla, zda Londýn býval vždycky takový. Byla tu odjakživa tahle vyhlídka na rozpadající se domy z devatenáctého století, podepřené z boku dřevěnými trámy, s okny zatlučenými překližkou a střechami z rezavého plechu, těmi vetšími zahradními zdmi bortícími se na všech stranách? Byly tu odjakživa trosky po bombardování, nad nimiž ve vzduchu víří prach z omítky, i vrby sklánějící se nad hromadami suti? A prostranství, kde bomby vymýtily větší plochu, na níž pak vyrazily ubohé kolonie dřevěných chatrčí, podobných kurníkům? Ale nemělo to smysl, nemohl si vzpomenout: z dětství mu v paměti nezůstalo nic než pár jasně osvětlených obrázků, které neměly žádné pozadí a byly většinou nesrozumitelné.

Ministerstvo pravdy, v newspeaku Pramini (Newspeak byl úředním jazykem Oceánie. O její struktuře a etymologii viz Dodatek.), se děsivě lišilo od všech ostatních objektů v dohledu. Byla to obrovská stavba tvaru pyramidy ze zářivě bílého betonu, která se terasovitě vypínala do výšky 300 metrů. Z místa, kde stál Winston, se dala na bílém průčelí přečíst ozdobným písmem vyvedená tři hesla Strany:

VÁLKA JE MÍR

SVOBODA JE OTROCTVÍ

NEVĚDOMOST JE SÍLA

Tvrdilo se, že Ministerstvo pravdy má tři tisíce místností nad úrovní země a tomu odpovídající prostory pod zemí. V Londýně byly ještě další tři budovy podobné vzhledem i velikostí. Okolní architekturu převyšovaly tak výrazně, že ze střech Sídliště vítězství je bylo vidět všechny čtyři. Sídlila v nich čtyři Ministerstva, do nichž byl rozdělen celý státní aparát: Ministerstvo pravdy, které spravovalo informace, zábavu, školství a umění. Ministerstvo míru, do jehož kompetence spadala válka. Ministerstvo lásky, které mělo na starosti právo a pořádek. A Ministerstvo hojnosti, které bylo odpovědné za hospodářské záležitosti. Jejich názvy v newspeaku zněly: Pramini, Mírmini, Lamini, Hojmini.

Ministerstvo lásky věru nahánělo hrůzu. Nemělo vůbec okna. Winston nikdy nebyl v budově Ministerstva lásky, ba ani na půl kilometru od ní. Bylo to místo, kam se nedalo vstoupit jinak než v oficiální záležitosti, a to pouze tak, že člověk musel proniknout zátarasy z ostnatého drátu, ocelovými dveřmi a územím skrytých kulometných hnízd. Dokonce i po ulicích vedoucích k vnějším ochranným zařízením se potulovali strážci s výrazem goril, v černých uniformách, ozbrojeni obušky, zavěšenými po boku.

Winston se rázně otočil. Vyladil rysy v obličejí do výrazu pokojného optimismu, který bylo radno nasadit, když byl člověk obrácen tváří k obrazovce. Přešel z pokoje do malé kuchyňky. Tím, že odešel z Ministerstva v tuto denní dobu, obětoval svůj oběd v závodní jídelně. Uvědomil si, že v kuchyni nemá nic k jídlu kromě kusu tmavého chleba, který si musí nechat na zítřek k snídani. Vzal z poličky láhev bezbarvé tekutiny s jednoduchou bílou vinětou, na které stálo **Gin vítězství**. Vycházel z ní mdlý olejovitý pach, který připomínal čínskou rýžovou pálenku. Winston si nalil téměř plný šálek, dodal si odvahy a obrátil to do sebe naráz jako medicínu.

Tvář mu okamžitě zrudla a z očí mu vytryskly slzy. To svinstvo připomínalo kyselinu dusičnou, a když je člověk spolkl, měl pocit, jako by ho někdo praštil vzadu po hlavě gumovým obuškem. V následujícím okamžiku však pálení v žaludku přešlo a svět začal vypadat veseleji. Vzal si cigaretu ze zmačkaného balíčku s nápisem **Cigarety vítězství**, ale neopatrně ji podržel svíse, takže tabák se vysypal na zem. S další cigaretou už pochodil lépe. Vrátil se do obývacího pokoje a sedl si ke stolu, který stál vlevo od obrazovky. Ze zásuvky vylovil pero, lahvičku inkoustu a tlustý prázdný sešit čtvrtkového formátu s červeným hřbetem a mramorovanými deskami.

Z neznámého důvodu byla obrazovka v obývacím pokoji umístěna neobvykle. Místo aby byla jako normálně na čelní stěně, odkud by mohla ovládat celou místnost, umístili ji na delší zdi naproti oknu. Winston nyní seděl v mělkém výklenku této stěny, kde asi původně měly být vestavěny police na knihy. Když Winston seděl v koutku a držel se hodně vzadu, byl mimo zorné pole obrazovky. Mohlo ho samozřejmě být slyšet, ale pokud zůstal ve své nynější pozici, nemohlo ho být vidět. Neobvyklé rozvržení pokoje mu zčásti vnuklo nápad dělat to, k čemu se právě chystal.

Ale zčásti ho k tomu přivedl i sešit, který právě vylovil ze zásuvky. Byl to neobyčejně krásný sešit. Papír byl smetanově hladký, věkem už trochu zažloutlý, jaký se už aspoň čtyřicet let nevyráběl. Odhadoval však, že sešit byl ještě mnohem starší. Winston ho zahlédl ve výkladu zatuchlého krámku se starožitnostmi na periférii (ale která čtvrt' to byla, si nepamatoval) a hned se ho zmocnila nepřekonatelná touha vlastnit ho. Členové Strany měli nařízeno nenakupovat v obyčejných obchodech („podílet se na volném trhu“ se tomu říkalo), ale toto pravidlo se tak přísně nedodržovalo, protože různé věci, jako například tkaničky do bot nebo žiletky, nebyly jinak vůbec k dostání. Rychle se rozhlédl ulicí, vklouzl dovnitř a za dva dolary padesát si sešit koupil. V té chvíli ho nenapadlo, k jakému konkrétnímu účelu by mohl sešit upotřebit. S provinilým pocitem si ho v aktovce přinesl domů. Vlastnit takový sešit bylo samo o sobě kompromitující, i kdyby v něm nebylo napsáno nic.

Chystal se psát deník. To nebylo protizákonné (nic nebylo nezákonné, protože žádné zákony už dávno neplatily), ale kdyby se na to přišlo, bylo celkem jisté, že by za to dostal trest smrti nebo aspoň pětadvacet let tábora nucených prací. Winston nasadil pero do násadky a olízl špičku, aby ji zbavil mastnoty. Pero bylo zastaralý nástroj, dokonce i k podpisům se ho používalo jen zřídka, a Winston si jedno obstaral, tajně a dost obtížně, prostě proto, že měl pocit, že ten krásný smetanový papír si zaslouží, aby se na něj psalo skutečným perem a nikoli škrábalo propisovačkou. Vlastně ani nebyl zvyklý psát rukou. Kromě velmi stručných poznámek bylo obvyklé diktovat všechno do speakwritu (speak – mluvit, write - psát), což ovšem pro jeho momentální záměr bylo vyloučené. Namočil pero do inkoustu a na okamžik zaváhal. V útrobach ho zamrazilo. Až se dotkne papíru, bude to mít význam rozhodného činu. Drobným kostrbatým písmem napsal:

4. dubna 1984

Narovnal se. Zalil ho pocit naprosté bezmoci. Především nevěděl s jistotou, jestli je rok 1984. Datum by mělo přibližně souhlasit, protože si byl docela jist, že je mu devětatři-

cet let, a byl přesvědčen, že se narodil v roce 1944 nebo 1945, ale v současnosti nebylo vůbec možné stanovit letopočet přesněji než v rozmezí jednoho, dvou roků.

Pro koho vlastně ten deník píše, napadlo ho náhle. Pro budoucnost, pro ty, kteří se ještě nenarodili? Jeho myšlenky chvilku bloudily kolem pochybného letopočtu na stránce a potom narazily na newspeakové slovo doublethink (double - dvojí, think - myslet). Poprvé si uvědomil závažnost činu, k němuž se rozhodl. Jak může člověk komunikovat s budoucností? To je samo o sobě nemožné. Buď bude budoucnost připomínat současnost, a v tom případě mu nikdo nebude naslouchat, anebo se bude od ní lišit, a potom je jeho trápení zbytečné.

Nějakou dobu seděl a hloupě zíral na papír. Z obrazovky se řinula pronikavá vojenská hudba. Zvláštní bylo, že měl pocit, jako by nejen ztratil schopnost vyjadřovat se, ale že dokonce zapomněl, co chtěl původně říci. Už celé týdny se připravoval na tento okamžik, a nikdy ho nenapadlo, že by potřeboval ještě něco kromě odvahy. Samotné psaní by mělo být snadné. Mělo by jít jen o to, přenést na papír ten nekonečný neklidný monolog, který mu probíhal v hlavě doslova celé roky. Ale v této chvíli dokonce i monolog vyschl. Navíc ho bércový vřed začal nesnesitelně svrbít. Neodvážil se poškrábat, protože vřed se mu potom vždycky zanítí. Vteřiny mýjely. Uvědomoval si jen prázdnou stránku před sebou, svrbění kůže nad kotníkem, vřeštění hudby a mírnou opilost, způsobenou ginem.

Najednou začal v záchvatu paniky psát a jen nejasně si uvědomoval, co vlastně svěříje papíru. Jeho drobné, ale dětské písmo se neuspořádaně rozlézalo po stránce; nejdřív přestal psát velká písmena na začátku vět a potom dokonce i tečky za větami.

4. dubna 1984. Včera večer v kině. Samé válečné filmy. Jeden velmi dobrý o lodi plné uprchlíků bombardované někde ve Středozezemním moři. Obecenstvo se ohromně bavilo při záběrech, na nichž se velký tlustý chlap pokoušel uplavat před helikoptérou, která jej pronásledovala; nejdřív ho bylo vidět, jak se převaluje ve vodě jako delfín, potom ho bylo vidět přes zaměřovače kulometu helikoptéry, pak v něm byly už samé díry a moře okolo se zbarvilo do růžova a potom se potopil, jako by těmi dírami do něho pronikla voda. obecenstvo řvalo smíchy, potom bylo vidět záchranný člun plný dětí a nad ním se vznášela helikoptéra. na přídě seděla žena středních let, možná židovka, s tříletým chlapečkem v náručí. chlapeček křičel hrůzou a ukryval tvář na její hrudi, jako by se chtěl zarýt až do ní, a ta žena ho objímala a konejšila, i když sama byla ztuhlá hrůzou a stále ho co nejvíc kryla tělem, jako by si myslela, že ho její náruč uchrání před střelami. potom helikoptéra shodila dvacetikilovou bombu, strašlivý záblesk a celý člun se rozletěl na třísky. následoval úžasný

záběr na dětskou ruku jak stoupá vysoko vysoko do vzduchu to musela brát nějaká helikoptéra s kamerou ve špičce v řadách vyhrazených pro členy strany se ozval obrovský potlesk ale nějaká žena dole v prolétské části kina strhla povyk a křičela že by to neměli před dětmi ukazovat že by to neměli to není pro děti to není až ji policie vyvedla vyvedla nikdo se nestará myslím si že se jí nic nestalo nikdo se nestará o to co říkají proléti typická prolétská reakce oni nikdy...

Winston přestal psát, také proto, že ho chytila křeč. Nevěděl, co ho přimělo, že ze sebe vychrlil takový proud nesmyslů. Zvláštní však bylo, že se mu přitom v mysli vynořila vzpomínka na úplně jinou událost. Byla tak jasná, že byl přesvědčen, že ji dokáže zaznamenat. Teprve teď si uvědomil, že právě tato událost způsobila, že se najednou rozhodl odejít domů a začít psát deník ještě dnes.

Odehrála se toho rána na Ministerstvu, pokud lze vůbec říci o něčem tak mlhavém, že se to odehrálo.

Bylo už skoro jedenáct a v Oddělení záznamů, kde Winston pracoval, lidé začali vynášet židle ze svých kójí, sestřikávat je uprostřed sálu proti velké obrazovce a připravovat všechno na Dvě minuty nenávisti. Winston si už už sedal do jedné z prostředních řad, když vtom neočekávaně vešly do místnosti dvě osoby, které sice znal od vidění, ale ještě nikdy s nimi nemluvil. Jedna z nich byla dívka, již často potkával na chodbě. Neznal ji jménem, ale věděl, že pracuje v Oddělení literatury. Pracovala pravděpodobně jako technička u jednoho ze strojů, které psaly romány, protože ji několikrát viděl se zamaštěnými rukama, jak nesla jakési páčidlo. Z dívky vyzařovalo sebevědomí, mohlo jí být tak sedmadvacet, měla husté tmavé vlasy, pihovatou tvář a svižné, sportovní pohyby. Kolem pasu měla přes kombinézu několikrát omotanou úzkou šarlatovou šerpu, odznak Antisexuální ligy mládeže, tak pevně, že vynikaly její pěkně formované boky. Winstonovi se od prvního okamžiku nelíbila. Věděl proč. Protože kolem sebe vytvářela atmosféru hokejového hřiště, studených koupelí, společných výletů a jakési bezpohlavnosti. Pohlížel na ženy s nechutí, zvláště na mladé a hezké. Právě ženy, především mladé, byly nejbogotnější přívrženky Strany, přežívající hesel, amatérské donašečky, slídící po všem závadném. Ale toto děvče v něm vzbuzovalo dojem, že je nebezpečnější než většina ostatních. Jednou, když kolem sebe procházeli na chodbě, vrhla na něho úkosem ostrý pohled, který ho na okamžik naplnil temnou hrůzou. Napadlo ho, že je možná agentka Ideopolicie. To však po pravdě řečeno bylo velmi nepravděpodobné. Ale i tak pociťoval zvláštní neklid, s nímž se mísil i strach a nepřátelství, kdykoli byla nablízku.

Druhou osobou byl muž jménem O'Brien, člen Vnitřní strany, který měl postavení tak významné a vzdálené, že si o něm Winston nedokázal vytvořit sebemenší představu. Ve skupině lidí kolem židli zavládlo na okamžik ticho, jakmile spatřili černou kombinézu člena Vnitřní strany. O'Brien byl rozložitý, silný muž s pevnou šjí a drsnou, výraznou, krutou tváří. Avšak přes svoje hrozivé vzezření měl jistý šarm. Zvláštním způsobem si rovnal brýle na nose, což bylo neobyčejně odzbrojující gesto a v nedefinovatelném smyslu ušlechtilé. Bylo to gesto, které by mohlo vyvolat představu šlechtice z osmnáctého století nabízejícího tabatěrku se šňupavým tabákem, kdyby ovšem byl ještě někdo schopen takových představ. Winston O'Briena viděl za posledních deset let snad desetkrát. Così ho k němu silně přitahovalo, a nebyl to jen kontrast mezi O'Brienovým uhlazeným chováním a fyzickým vzezřením zápasníka. Mnohem víc tu působila tajná víra – anebo snad ne víra, ale spíš naděje, že O'Brienova politická pravověrnost není bez kazu. Così v jeho tváři to nepopíratelně naznačovalo. Možná však neměl ve tváři vepsanu neortodoxnost, ale prostě inteligenci. V každém případě vypadal jako někdo, s kým by se dalo hovořit, kdyby s ním člověk mohl zůstat o samotě při vypnuté obrazovce. Winston však nikdy nevyvinul nejmenší úsilí, aby si svou domněnku ověřil: vlastně to ani nešlo. V tu chvíli pohlédl O'Brien na svoje náramkové hodinky; zjistil, že zůstane v Oddělení záznamů, dokud Dvě minuty nenávisti neskončí. Usedl na židli v téže řadě jako Winston, o několik míst dál. Mezi nimi seděla malá žena s pískovými vlasy, která pracovala v kóji vedle Winstona. Dívka s tmavými vlasy seděla hned za nimi.

V příštím okamžiku se z velké obrazovky na konci místnosti vyvalila ohavná skřípavá řeč, jakoby vycházející z obludného, nenamazaného stroje. Zvuky, při nichž člověku cvakaly zuby a ježily se vlasy na hlavě. Začala Nenávist.

Jako obyčejně se na obrazovce objevila tvář Emanuela Goldsteina, Nepřítele lidu. Tu a tam se mezi posluchači ozval sykot. Drobná žena s pískovými vlasy ze sebe vydala skřek, v němž se mísil strach a odpor. Goldstein byl renegát a odpadlík, který kdysi dávno (jak dávno, si nikdo nepamatoval) byl jednou z vedoucích osobností Strany, téměř na úrovni samotného Velkého bratra, potom se zapletl do kontrarevoluční činnosti, byl odsouzen k smrti, ale tajuplně unikl a zmizel. Programy Dvou minut nenávisti se den ode dne měnily, ale nebylo jednoho, v němž by Goldstein nefiguroval na čelném místě. Byl prvotní zrádce, ten, kdo nejdříve poskvřnil čistou Stranu. Všechny další zločiny proti Straně, všechny zrady, sabotáže, kacírství a úchyvky vznikaly přímo z jeho učení. Kdesi ještě stále

žil a kul svoje pikle; možná za mořem, pod ochranou svých chlebedárců, ale možná že se dokonce – taková fáma se občas šířila - skrýval v samotné Oceánii.

Winstonovi se sevřel žaludek. Při pohledu na Goldsteinovu tvář zakoušel vždy bolestnou směsici pocitů. Byla to hubená židovská tvář s velkou aureolou kučeravých bílých vlasů a s malou kozí bradkou – tvář chytrá, a přece jako by si zasloužila opovržení, s výrazem senilní hlouposti, kterou naznačoval dlouhý tenký nos, na němž blízko špičky seděly brýle. Trochu svým vzezřením připomínal ovci, i hlas měl mečivý. Goldstein vedl svůj obvyklý jedovatý útok na učení Strany – útok tak přehnaný a zvrácený, že by byl i pro dítě průhledný, a přece natolik vmlouvavý, že člověka naplňoval alarmujícím pocitem, že by mu někteří méně rozumní lidé mohli uvěřit. Ostouzel Velkého bratra, odsuzoval diktaturu Strany, požadoval okamžité uzavření míru s Eurasií, obhajoval svobodu projevu, svobodu tisku, svobodu shromažďování, svobodu myšlení, hystericky křičel, že revoluce byla zrazena – a to všechno v rychlém sledu mnohoslabičných slov, který byl parodií na obvyklý styl řečníků Strany a obsahoval dokonce slova newspeaku; fakticky bylo v jeho řeči více slov newspeaku, než by člen Strany normálně použil ve skutečném životě. A po celou tu dobu, aby nikdo nepochyboval o tom, co Goldstein s takovou okázalou teatrálností líčil, pochodovaly za jeho hlavou na obrazovce nekonečné zástupy eurasijské armády, sevřené řady mužů bezvýrazných asijských tváří, kteří zaplavili obrazovku, zmizeli a na jejich místo přišli jiní, přesně takoví. Dutý, rytmický dusot vojenských bot vytvářel pozadí ke Goldsteinovu mečivému hlasu.

Nenávist trvala sotva třicet vteřin a polovina lidí v místnosti začala neovladatelně, zběsile pokřikovat. Samolibá ovčí tvář na obrazovce a hrozivá síla eurasijské armády za ní – to bylo víc, než se dalo snést: kromě toho pohled nebo dokonce jen pomýšlení na Goldsteina automaticky vyvolávaly strach a hněv. Byl předmětem trvalejší nenávisti než Eurasie nebo Eastasie, protože když Oceánie vedla válku s jednou z těchto velmocí, žila zpravidla v míru s druhou. To bylo přinejmenším podivné. Goldsteina sice každý nenáviděl a pohrdal jím, každý den byly na tribunách, na obrazovce, v novinách i v knihách jeho teorie odmítány, drceny, vysmívány či předváděny tak, aby každý viděl, jaké jsou to žvásty, a přesto se zdálo, jako by jeho vliv nikterak neslábl. Po každé se znovu našli blázni, kteří se dali svést. Neminul den, aby Ideopolicie neodhalila špióny a sabotéry, kteří jednali podle jeho direktiv. Byl velitelem obrovské stínové armády, podzemní sítě spiklenců, kteří usilovali o svržení Státu. Tito lidé si údajně říkali Bratrstvo. Šeptem se šířily historky o strašlivé knize, souhrnu veškerého kacířství, jejímž autorem byl Goldstein a která se tajně rozšiřova-

la. Byla to kniha bez názvu. Lidé o ní hovořili – pokud o ní vůbec hovořili - prostě jako o knize. Ale člověk se o takových věcech dovídal jen z nejasných pověstí. Řádný člen Strany se o Bratrstvu či o knize nezmínil, pokud se tomu mohl vyhnout.

Ve druhé minutě přešla nenávist v záchvat zuřivosti. Lidé vyskakovali z míst, křičeli z plných plic a snažili se umlčet dráždivý mečivý hlas znějící z obrazovky. Drobná žena s pískovými vlasy zrudla a ústa se jí otvírala a zavírala jako rybě na suchu. I O'Brienova drsná tvář se rozpálila. Seděl na židli jako by spolkl pravítka a jeho mohutná hrud' se nadouvala a zachvívala, jako by čelil náporu vln. Tmavovlasá dívka za Winstonem začala vykřikovat „Svině!“ a zničehonic popadla těžký slovník newspeaku a mrštila jím do obrazovky. Zasáhl Goldsteina do nosu a odrazil se; hlas neústupně mluvil dál. Winston v jasném okamžiku zjistil, že řve s ostatními a zuřivě kope patou do trnože. Na Dvou minutách nenávisti nebylo tak hrozné, že se jich člověk musel účastnit, ale že bylo nemožné nezapojit se. Po třiceti vteřinách se už nikdo nemusel přetvarovat. Odporná extáze strachu a pomstychtivosti, touha zabít, mučit, rozsekat obličej kovářským kladivem, projela všemi jako elektrický proud a změnila každého i proti jeho vůli v ječícího šílence. Byla to však zuřivost abstraktní a přímo nesměrovaná, takže se dala přenést z jednoho předmětu na druhý jako plamen z plamenometu. Winstonova nenávist nebyla tak v jednu chvíli vůbec namířena proti Goldsteinovi, ale naopak proti Velkému bratru, Straně a Ideopolicii. V takových okamžicích cítil v srdci náklonnost k osamělému, zesměšňovanému kacíři na obrazovce, jedinému strážci pravdy a zdravého rozumu ve světě lží. A přece hned vzápětí byl zase zajedno s ostatními a vše, co se o Goldsteinovi říkalo, mu připadalo pravdivé. V takových chvílích se tajně proklínání Velkého bratra měnilo na uctívání, zdálo se mu, že se Velký bratr tyčí do výše jako neporazitelný a neohrožený ochránce, pevná skála proti hordám z Asie, a Goldstein přes svou izolovanost a bezmocnost a pochybnost, která se vznášela nad samotnou jeho existencí, mu připadal jako zlověstný čaroděj, schopný pouhou silou svého hlasu zničit stavbu civilizace.

A tak bylo občas možné přepínat libovolně svou nenávist tím nebo oním směrem. Jako člověku, který ve zlém snu prudkým pohybem odtrhne hlavu od polštáře, podařilo se i Winstonovi přenést svou nenávist z tváře na obrazovce na tmavovlasou dívku za ním. Myslí se mu mihaly krásné, živé představy. Utlouká ji k smrti gumovým obuškem. Přivazuje ji nahou ke kůlu a střelí do ní šípy, až je jich plná jako svatý Šebastián. Znásilňuje ji a v okamžiku vyvrcholení jí prořízne hrdlo. Lépe než kdy jindy si teď uvědomoval, proč ji nenávidí. Protože je mladá, hezká a bezpohlavní, protože by se s ní chtěl vyspat, což se

nikdy nestane, protože kolem rozkošného, pružného pasu, který přímo vyzýval k něžnému objetí, měla ohavnou šarlatovou šerpu, křiklavý symbol cudnosti.

Nenávist vrcholila. Z Goldsteinova hlasu se stalo skutečné ovčí bečení a jeho tvář se na okamžik změnila v ovčí. Potom se ovčí čumák proměnil v postavu eurasijského vojáka, který se přibližoval, obrovský, strašlivý, s rachotícím samopalem, až se zdálo, že vyskočí z obrazovky, takže někteří lidé v prvních řadách uhýbali ze svých míst. Ale v tom okamžiku si všichni s úlevou zhluboka oddechli, protože nepřátelská postava se prolula do tváře Velkého bratra, černovlasého, s černým knírem, plného síly a mystického pokoje, a ta tvář byla tak obrovská, že téměř zaplňovala obrazovku. Nikdo neslyšel, co Velký bratr říká. Bylo to jen pár slov povzbuzení, takových, co se pronášejí v bitevní vřavě, nedají se rozlišit jedno od druhého, ale vracejí důvěru už tím, že byla vyslovena. Potom tvář Velkého bratra zase zmizela a místo ní se objevila velkými písmeny tři hesla Strany:

VÁLKA JE MÍR

SVOBODA JE OTROCTVÍ

NEVĚDOMOST JE SÍLA

Tvář Velkého bratra zdánlivě ještě několik vteřin na obrazovce setrvala, jako by její otisk na sítnicích všech přítomných byl příliš živý, než aby okamžitě zmizel. Drobná žena s pískovými vlasy se vrhla dopředu na opěradlo židle. Horečnatě šeptala cosi jako „Můj spasiteli!“ a rozpráhla ruce k obrazovce. Potom si skryla tvář do dlaní. Bylo zřejmé, že odříkává modlitbu.

V tu chvíli začala celá skupina lidí tiše a pomalu rytmicky skandovat: „VB!... V-B!... V-B!“ - a znova a znova, velmi pomalu, s dlouhou pauzou mezi „V“ a „B“. Byl to temný, dunivý zvuk, jaksi zvláště divošský, člověk jako by v pozadí slyšel dupot bosých nohou a dunění tamtamů. Vydrželi s tím asi třicet vteřin. Byl to refrén, který se často ozýval ve chvílích vzrušených emocí. Částečně to byl způsob sebehypnózy, úmyslné potlačování vědomí rytmickým hlukem. Winston měl pocit, že mu tuhnou útroby. Ve dvou minutách nenávisti se nemohl ubránit dojmu, že sdílí všeobecné delirium, ale to podlidské skandování „V-B!“ ho vždy naplňovalo hrůzou. Pravda, skandoval s ostatními, bylo nemožné chovat se jinak. Člověk instinktivně skrýval své city, ovládal svou tvář a dělal totéž, co všichni ostatní. Ale pokaždé se objevila skulinka trvajících několik vteřin, kdy ho výraz očí mohl prozradit. A právě v tomto okamžiku se stala ta významná věc – pokud se vůbec stala.

Na okamžik zachytil O'Brienův pohled. O'Brien vstal. Předtím si sundal brýle a nyní si je znovu nasazoval charakteristickým pohybem. Na zlomek vteřiny se jejich zraky setkaly, a v okamžiku, kdy se to stalo, Winston věděl, - ano, *věděl!* - že O'Brien si myslí totéž, co on. Proběhlo mezi nimi neklamné sdělení. Bylo to, jako by se jejich vědomí otevřelo a jejich myšlenky se očima přenesly z jednoho na druhého. Zdálo se mu, že O'Brien říká: „Jsem s tebou. Vím přesně, co cítíš. Vím všechno o tvém pohrdání, o tvé nenávisti, o tvém znechucení. Ale neboj se, jsem na tvé straně!“ Vtom však záblesk porozumění pominul a O'Brienova tvář zůstala stejně nevyzpytatelná jako tváře ostatních.

To bylo vše, a Winston si už nebyl jist, zda k tomu skutečně došlo. Takové příhody nikdy neměly pokračování. Jediným jejich výsledkem bylo, že v něm udržovaly víru či naději, že nejenom on, ale i jiní jsou nepřáteli Strany. Možná, že pověsti o rozsáhlém podzemním spiknutí byly nakonec pravdivé – možná, že Bratrstvo skutečně existuje. Navzdory nekonečnému zatýkání, přiznáním a popravám nemohl mít člověk jistotu, zda Bratrstvo není prostě mýtus. Byly dny, že v jeho existenci věřil, jindy zas ne. Nic se nedalo dokázat, byly jen letmé náznaky, které mohly znamenat cokoli anebo nic: útržky zaslechnutých rozhovorů, nejasné čmáraniny na zdech záchodků – nepatrný pohyb ruky při setkání dvou neznámých, který budil dojem, že by mohlo jít o poznávací znamení. Samé dohady: nejpravděpodobnější je, že si to všechno vymyslel. Vrátil se do své kóje a na O'Briena už nepohlédl. Ani ho nenapadlo, že by jejich chvilkový kontakt mohl pokračovat. Bylo to nepředstavitelně nebezpečné, i kdyby věděl, jak to zařídit. Na vteřinu, na dvě vyměnili dvojsmyslný pohled, a tím to skončilo. I to však byla pozoruhodná událost v uzavřené osamělosti, v níž musel člověk žít.

Winston se probral ze zamyšlení a zpříma se posadil. Říhl. Gin se mu zvedal v žaludku.

Znovu pohlédl na stránku v sešitě. Zjistil, že zatímco seděl a bezmocně dumal, automaticky psal dál. A nebylo to už to křečovitě neohrabané písmo jako předtím. Pero rozkošnický klouzalo po hladkém papíře a psalo úhlednými velkými písmeny:

PRYČ S VELKÝM BRATREM!

PRYČ S VELKÝM BRATREM!

PRYČ S VELKÝM BRATREM!

PRYČ S VELKÝM BRATREM!

PRYČ S VELKÝM BRATREM!

znova a znova, až zaplnilo půl strany.

Nemohl se ubránit náporu paniky. Bylo to absurdní, protože napsat právě ta slova nebylo o nic nebezpečnější než to, že vůbec začal deník psát, ale na okamžik byl v pokušení vytrhnout popsané stránky a celé věci se vzdát.

Ale neudělal to, protože věděl, že je to zbytečné. Vůbec nezáleželo na tom, zda napsal **Pryč s Velkým bratrem** nebo nenapsal. Jako nezáleželo na tom, zda bude v deníku pokračovat nebo ne. Ideopolicie ho dostane i tak. Spáchal zločin - a byl by ho spáchal, i kdyby se perem papíru ani nedotkl - ten největší zločin, který zahrnoval všechny ostatní. Říká se tomu *thoughtcrime*, zločin závadného myšlení. Zločin, který se věčně skrývat nedá. Člověk může s úspěchem kličkovat celé roky, ale dříve nebo později ho přece jenom dostanou.

Stávalo se to vždycky v noci – zatýkání se bez výjimky dělo v noci. Náhlé vytržení ze spánku, hrubá ruka zatřeše ramenem, světla oslepí zrak, kolem postele kruh tvrdých tváří. Ve valné většině případů se žádný proces nekoná, není vydána ani zpráva o zatčení. Lidé jednoduše zmizí, pokaždé v noci. Jméno takového člověka se odstraní ze záznamů, každá zmínka o tom, co udělal, je vymazána, sama jeho existence je popřena a potom zapomenuta. Takový člověk je zrušen, vymýcen, zkrátka – jak se obvykle říkalo - vaporizován (vypařen).

Winstona se na okamžik zmocnila hysterie. Dal se do psaní a uspěchaně, neúhledně škrábal:

zastřelej mě co z toho střelej mě do týla pryč s velkým bratrem vždycky střelej člověka do týla co z toho pryč s velkým bratrem...

Vzpřimil se na židli, trochu se zastyděl sám před sebou, a odložil pero. Hned nato sebou prudce trhl. Ozvalo se zaklepání.

Už je to tady! Seděl tiše jako myška v bláhové naději, že ať už klepal kdokoli, odejde po prvním pokusu. Ale ne, klepání se opakovalo. Nejhorší by bylo, kdyby vyčkával. Srdce mu bušilo na poplach, ale jeho tvář byla v důsledku dlouhého cviku pravděpodobně bezvýrazná. Vstal a těžce vykročil ke dveřím.

Appendix P III: Beginner's translation (own translation)

Byl chladný dubnový den, když hodiny udeřily třináctou. S bradou přitisknutou k hrudi ve snaze uniknout dotěrnému větru se Winston Smith rychle protáhnul skleněnými dveřmi Sídla vítězství, nebyl však dost rychlý a pronikl s ním dovnitř i oblak drsného prachu.

Chodbou se linul zápach vařeného zelí a starých rohožek. Na jednom konci chodby visel na zdi barevný plakát, větší než by se do vnitřních prostor hodilo. Zachycoval obrovský obličej přes metr široký – tvář asi pětáctiletého muže s hustým černým knírem a výraznými, přesto však pohlednými rysy. Winston šel rovnou ke schodům. Nemělo ani cenu zkoušet přivolat výtah. I v nejlepších časech fungoval jen zřídka a v současné době se stejně elektřina za denního světla vypínala. Bylo to součástí úsporných opatření v rámci příprav na Týden nenávisti. Jeho byt byl až v sedmém patře a Winston, kterému bylo devětatřicet a měl nad pravým kotníkem bércový vřed, se k němu vlácel pomalu a musel si cestou několikrát odpočinout. Na každém poschodí na něj ze zdi naproti výtahu upřeně zírala tvář z plakátu. Byl to jeden z těch obrazů, které jsou tak chytře provedené, že se zdá, že člověka sleduje, kamkoliv se hne. VELKÝ BRATR TĚ SLEDUJE, stálo v nápisu pod tvář.

Bytem se rozléhal zvučný hlas, který předčítal řadu údajů týkajících se výroby surového železa. Hlas vycházel z podlouhlé kovové desky, která připomínala matné zrcadlo a zabírala část stěny po pravé straně. Winston otočil knoflíkem a hlas se trochu ztišil, ale stále mu šlo rozumět. Ten přístroj (říkalo se mu teledisplej) se dal lehce ztlumit, nešlo ho však vypnout úplně. Došel k oknu – pomešší křehká postava, jejíž drobnost ještě zdůrazňovala modrá kombinéza sloužící jako stranická uniforma. Vlasy měl velmi světlé, tvář přirozeně narudlou a pokožku zdrsňenou od hrubého mýdla, tupých žiletek a chladné zimy, která právě skončila.

Svět venku i přes zavřené okno vypadal chladně. Na ulici poryvy větru vířily prach a kusy papíru, a přestože svítilo slunce a obloha byla sytě modrá, zdálo se, že nic nemá barvu. Tedy až na ty všudypřítomné plakáty. Tvář s černým knírem svým pohledem protínala ulici na každém rohu. Jeden z plakátů visel na čele budovy přímo proti jeho oknu. VELKÝ BRATR TĚ SLEDUJE, stálo v nápisu pod ním, zatímco tmavé oči hleděly upřeně do těch Winstonových. Dole na ulici vlál ve větru další plakát utržený v jednom rohu a střídavě

odkrýval a zakrýval slovo ANGSOČ. V dálce se snášel ke střechám vrtulník, chvíli se na místě vznášel jako vážka a v mžiku zase obloukem odletěl. Byla to policejní hlídka, co nahlížela lidem do oken. Na těchhle hlídkách ale nesejde, daleko horší je Ideopolicie.

Za Winstonovými zády stále hlas z teledispleje žvatlal něco o surovém železu a o překračování plánu Deváté tříletky. Teledisplej přenos přijímá, ale zároveň také vysílá. Dokáže zaznamenat každý zvuk hlasitější než velmi tichý šepot, navíc pokud se člověk pohybuje v jeho zorném poli, teledisplej ho jak vidí, tak i slyší. Samozřejmě člověk nemohl vědět, zda ho v dané chvíli pozorují. Jak často a na základě jakého systému Ideopolicie občany sleduje se dalo pouze odhadovat. Nedalo se ani vyloučit, že je sledování nepřetržité. Zcela určitě se mohli napojit na kohokoliv a kdykoliv se jim zachtělo. Zkrátka jste ve vlastním zájmu museli žít tak, jako by každý zvuk, co uděláte, měl slyšet ještě někdo jiný a pokud zrovna není tma, bude i váš pohyb podrobně sledován.

Winston stál k teledispleji zády. Bylo to tak bezpečnější, ale jak sám věděl, i záda mohou ledacos prozradit. Asi kilometr odtud se nad ponurým městem tyčila obrovská bílá budova Ministerstva pravdy – jeho pracoviště. Tohle je Londýn, pomyslel si s lehkou nechutí, hlavní město Územní oblasti jedna – třetí nejlidnatější provincie Oceánie. Snažil se vybavit si nějakou vzpomínku z dětství, která by mu řekla, jestli Londýn odjakživa vypadal tak, jako teď. Byl vždycky plný rozpadajících se domů z devatenáctého století s dřevěnými podpěrami po stranách, s okny zalátanými lepenkou, se střechami z vlnitého plechu a se zahradními zdmi prohýbajícími se do všech stran? Co ty zbombardované bloky, nad jejichž troskami se vznášela oblaka prachu z omítky, nebo hromady suti prolezlé svlačcem? A co ty osady plné ohavných dřevěných chatrčí připomínajících kurníky, které vyrašily na místech, kde bomby vyhladily větší plochu? Ale snaha byla marná, nemohl si vzpomenout. Z jeho dětství nezbylo nic než řada přezářených vjemů bez jednotného pozadí, z nichž šlo jen málo rozeznat.

Ministerstvo pravdy – v novomluvu zváno Pramini (Novomluvu byl úředním jazykem Oceánie, detaily o jeho struktuře a etymologii najdete v dodatku.) se nápadně lišilo od ostatních staveb v dohledu. Byla to obrovská budova ve tvaru pyramidy ze třpytivě bílého betonu. Terasovitě se vypínala až do výšky 300 metrů nad obzor. Z místa, kde Winston stál, se na jejím bílém průčelí dala přečíst vkusným písmem vytesaná tři hesla Strany:

VÁLKA JE MÍR

SVOBODA JE OTROCTVÍ

NEVĚDOMOST JE SÍLA

Říkalo se, že Ministerstvo pravdy čítá tři tisíce místností v nadzemních patrech a stejné množství se ukrývá pod nimi. V Londýně se nachází jen tři další budovy podobného vzhledu a velikosti. Svou mohutností převyšovaly okolní architekturu tak výrazně, že ze střechy Sídla vítězství byly vidět všechny najednou. Sídli v nich čtyři Ministerstva, ve kterých se rozkládal celý státní aparát. Ministerstvo pravdy se zabývalo zpravodajstvím, zábavou, školstvím a uměním. Ministerstvo míru mělo na starosti válku. Ministerstvo lásky udržovalo v Oceánii právo a pořádek. A Ministerstvo hojnosti spravovalo hospodářské záležitosti. V novomluvu se jim říkalo Pramini, Mírmini, Lámini a Hojmini.

Z Ministerstva lásky šla hrůza. Nemělo žádná okna. Winston se k němu nikdy nepřiblížil na méně než půl kilometru, natož aby vešel dovnitř. Bez úředního povolení se do něj nedalo vstoupit. Navíc i s ním se člověk musel nejprve dostat přes spleť labyrint plný ostnatých drátů, ocelových dveří a skrytých kulometných hnízd. Dokonce i ulice, které vedly k jeho vnějším hradbám byly střežené gorilami v černých uniformách, ozbrojenými obušky.

Winston se prudce otočil. Ve výrazu měl tichý optimismus, jak bylo radno se tvářit, když stál člověk čelem k teledispleji. Napříč pokojem prošel do malé kuchyňky. Tím, že odešel z Ministerstva v tuhle denní dobu, se musel vzdát obědu v závodní jídelně, ačkoliv si byl vědom, že v kuchyni nemá k jídlu nic kromě kusu tmavého chleba, který si musí schovat na zítřejší snídani. Z police sebral láhev bezbarvé tekutiny označenou bílým štítkem s nápisem GIN VÍTĚZSTVÍ. Vycházel z ní odporný olejovitý zápach připomínající čínskou rýžovou pálenku. Winston si nalil téměř plný hrnek, psychicky se připravil na šok a kopl to do sebe jako sirup na kašel.

Tvář mu v mžiku zrudla a z očí mu vytryskly slzy. Ten hnus byl jako kyselina, navíc se po spolknutí člověk cítil, jako by ho někdo praštil tyčí po hlavě. Po chvíli však pálení v jeho břicho odeznělo a svět se začal zdát o něco veselejší. Vytáhl si cigaretu z pomačkaného balíčku s nápisem CIGARETY VÍTĚZSTVÍ, jenže ji v nepozornosti držel filtrem vzhůru a všechn tabák z ní vypadl na zem. S další už byl opatrnější. Vrátil se do obýváku a usadil se ke stolku, který stál nalevo od teledispleje. Ze zásuvky vytáhl stojan s perem, lahvičku s inkoustem a tlustý prázdný sešit formátu A4 s rudým hřbetem a mramorovanými deskami.

Z nějakého důvodu byl teledisplej v jeho obývacím pokoji umístěn poněkud netradičně. Místo obvyklé pozice na čelní stěně, odkud by mohl shlížet na celý pokoj, byl zabudován do delší zdi naproti oknu. Stranou od něj byl ve zdi mělký výklenek, který zřejmě původně sloužil pro umístění polic na knihy. Teď v něm seděl Winston. Když seděl v této pozici a držel se dostatečně vzadu, nebyl v dohledu teledispleje. Pochopitelně ho stále mohl slyšet, ale aspoň nebyl v jeho hledáčku. Právě ono neobvyklé rozložení pokoje bylo jedním z podnětů, kterého přiměly dělat to, na co se právě chystal.

Z části ho k tomu ale přivedl i sešit, který právě vylovil ze šuplíku. Byl to zvláště krásný sešit. Jeho stránky byly hedvábně hebké, leč věkem trochu nažloutlé. Takové se alespoň za posledních čtyřicet let už nevyráběly. Odhadoval ale, že byl možná ještě mnohem starší. Zahlédl ho jednou ve výloze malého vetešnictví v chudinské čtvrti města (která čtvrť to přesně byla, už si nepamatoval) a hned ho přepadla obrovská touha ho vlastnit. Stranici by do takových obyčejných obchodů chodit neměli (říkalo se tomu „podílení se na volném trhu“), jenže tohle pravidlo se tak přísně nedodržovalo, protože některé zboží, jako třeba tkaničky do bot nebo žiletky, se jinde zkrátka sehnat nedalo. Nenápadně se rozhlédl ulicí, rychle vklouzl do obchodu a sešit si za dva dolary padesát koupil. V tu dobu pro něj ještě neměl žádný konkrétní záměr. S pocitem viny ho odnesl domů ve svém kufříku. Přestože v něm ještě nebylo nic napsané, bylo kompromitující ho vlastnit.

Teď si z něj ale chce udělat deník. To samo o sobě nebylo protizákonné (vlastně nic nebylo nezákonné, jelikož už žádné zákony neexistovaly), ale bylo celkem jisté, že kdyby se na to přišlo, vyfasoval by trest smrti, nebo přinejmenším pětadvacet let pobytu v pracovním táboře. Winston usadil hrot pera na stojánek a ústy z něj vysál usazenou mastnotu. Pero bylo považováno za přežitek, jen zřídka kdy se používalo na podpisy. Obstaral si ho potají a s jistými obtížemi jen proto, že věřil, že tak krásný hedvábný papír si zasloužil být popsán skutečným perem, místo aby se na něj škrábalo propiskou. Vlastně ani nebyl zvyklý psát rukou. Až na velmi krátké poznámky se vše běžně diktovalo do mluvopisu, což by pochopitelně bylo pro tento účel nemožné. Namočil pero do inkoustu a na chvíli se zarazil. Zamrazilo ho v zádech. Jakmile se hrot dotkne papíru, bude rozhodnuto. Drobným kostrbatým písmem napsal:

4. dubna 1984

Zapřel se do židle. Zachvátil ho pocit naprosté bezmoci. Především si nebyl vůbec jistý, zda je opravdu rok 1984. Datum by mělo přibližně souhlasit, byl si celkem jistý, že je mu právě devětatřicet a pokud si dobře vzpomínal, narodil se v roce 1944 nebo 1945, ale

v současnosti nebylo možné s jistotou určit datum přesněji než v rozmezí jednoho nebo dvou roků.

V tu chvíli mu došlo, že ani neví, pro koho ten deník píše. Pro budoucnost, pro další generace. Na okamžik se pozastavil nad pochybným datem na stránce než ho myšlenkové pochody dovedly k výrazu z novomluvu: DVOJMYSL. Poprvé si uvědomil plný rozsah toho, o co se pokouší. Jak se dá komunikovat s budoucností? Vždyť je to ze samé podstaty nemožné. Buď bude budoucnost kopírovat současnost, a v tom případě mu nikdo nebude naslouchat, nebo bude všechno jinak a jeho úsilí bude tedy zbytečné.

Nějakou dobu seděl a tupě zíral na papír. Teledisplej spustil ráznou vojenskou znělku. Bylo pro něj zvláštní, že nejen ztratil schopnost se vyjádřit, ale že dokonce zapomněl, co vůbec chtěl sdělit. Už týdný se připravoval na tuto chvíli a nikdy ho nenapadlo, že k tomu bude potřebovat víc než jen kuráž. Samotné psaní se zdálo snadné. Stačilo jen na papír přenést ten nekonečný bouřlivý monolog, který se mu honil hlavou doslova roky. Jenže v tu chvíli dokonce i ten monolog ustal. Aby toho nebylo málo, začal ho nesnesitelně svědit bércový vřed. Přemáhal se, aby si ho neškrábal, jinak by se mu zase zanítil. Vteřiny utíkaly. Nevnímal nic než prázdnotu stránky před sebou, svědění nad kotníkem, ohlušující znělku a lehké omámení ginem.

Znenadání začal v záchvatu paniky psát, aniž by si byl plně vědom, co vlastně čmárá. Z jeho drobného, leč dětského rukopisu, který se po stránce táhl všemi směry, se postupně začala vytrácet velká písmena, pak čárky, a nakonec i tečky:

4. dubna 1984. Včera večer kino. Samé válečné filmy. Jeden moc dobrý o bombardování lodi plné uprchlíků někde ve Středomoří. Obecenstvo moc pobavené záběry tlustocha, co se snažil uplatvat vrtulníku. nejdřív bylo vidět, jak se ve vodě převaluje jako sviňucha, pak záběr na něj skrz zaměřovač vrtulníku, pak už byl jak cedník a voda kolem něj zrudla a najednou se potopil, jak do něj děrami natekla voda. obecenstvo řvalo smíchy když se potopil, pak tam byl člun plný dětí a nad ním se vznášel vrtulník. na přídi seděla žena ve středním věku možná to byla židovka s asi tříletým chlapcem v náruči. chlapec křičel hrůzou a tiskl jí hlavu na hrud' jak kdyby se do ní snažil zavrtat a ta žena ho svírala rukama a uklidňovala ho i když sama byla strachy bledá a furt ho co nejvíc zakrývala jak kdyby si myslela že její ruce zastaví kulky. vrtulník mezi ně pustil dvacetikilovou bombu hrozivý záblesk a z lodi zbyly akorát třísky. pak přišel skvělý záběr na dětskou ruku co letěla vysoko vysoko do vzduchu musel za ní letět vrtulník s kamerou na čumáku a z hlediště straníků se ozýval hlasitý potlesk jenže pak z části kina pro proly začala nějaká žena vyřvávat a

nadávat že by tohle neměli pouštět před dětmi že to není správné před dětmi že to neměli než si pro ni přišla policie nemyslím si že jí něco provedli nikoho nezajímá co říkají prolové typická reakce prolů oni nikdy–

Winston přestal psát, zčásti proto, že dostal křeč. Netušil, co ho přimělo vylít ze sebe takovou snůšku hloupostí. Ale bylo zajímavé, že zatímco se rozepisoval, se mu v hlavě vyjasnila úplně jiná vzpomínka do takové míry, že měl pocit, jako by ji právě zapisoval. Vybavil se mu jiný incident, kvůli kterému, jak si zrovna uvědomil, se rozhodl jít domů a začít psát deník ještě dnes.

Stalo se to ráno na Ministerstvu, pokud se tedy o něčem tak mlhavém dá tvrdit, že se to stalo.

Blížila se jedenáctá, když pracovníci z Oddělení záznamů, kde Winston pracoval, začali ze svých kójí vynášet židle do středu sálu před velký teledisplej v rámci příprav na Dvě minuty nenávisti. Winston právě se usadil do jedné z prostředních řad, když do místnosti neočekávaně vešli dva lidé, které znal jen od pohledu, ale dosud s nimi nemluvil. Jedním z nich byla dívka, kterou často míjel na chodbách. Neznal její jméno, ale věděl, že pracuje v Oddělení beletrie. Tedy pravděpodobně, mívá totiž zamaštěné ruce a nosí u sebe francouzák. Zřejmě se stará o údržbu jednoho ze strojů, co píšou romány. Vypadala rázně, mohlo jí být tak sedmadvacet, měla husté vlasy, pihatou tvář a kráčela se svižnými, až atletickými pohyby. Na kombinéze měla kolem pasu několikrát omotanou šarlatovou šerpu – symbol mládeneckého hnutí Antisex. Měla ji omotanou tak pevně, aby vynikly její křivky v bocích. Winstonovi se už od prvního pohledu nelíbila. Taký věděl proč. To kvůli té atmosféře hokejových hřišť, ledových koupelí, skupinových výšlapů a celkové čistotě mysli, která z ní vyzařovala. Obecně neměl rád ženy, zejména ty mladé a pohledné. Právě ženy, a především ty mladé, patřily k nejoddanějším stoupencům Strany – k polykačům hesel, k amatérským špehům dychtivým po dopadení všech, kdo se staví proti režimu. Tahle dívka ale působila zvláště nebezpečně. Když se míjeli na chodbě, vrhla po něm letmý prozíravý pohled, který se mu div nezaryl do duše a zalila ho děsivá hrůza. Hlavou mu projela myšlenka, že by klidně mohla být od Ideopolicie. To ale bylo nepravděpodobné. Přesto v něm ale přetrvával pocit znepokojení spojený se strachem a nevraživostí, kdykoliv se pohybovala kolem něj.

Druhý se jmenoval O'Brien, člen Vnitřní strany, který zastával nějakou důležitou pozici, Winstonovi tak vzdálenou, že měl jen matnou představu, co asi tak dělá. Lidé v sále na moment ztichli, když spatřili přicházet muže ve stejnokroji Vnitřní strany.

O'Brien byl rozložitý, mohutný muž se širokým krkem a děsivě hrubou, leč šprýmařskou tváří. Navzdory jeho hrozivému vzhledu působil svým způsobem šarmantně. Způsob, kterým si na nose upravoval brýle, člověka dokázal odzbrojit svou překvapivou kultivovaností. Kdyby tak ještě někdo smýšlel, mohlo by to gesto někomu připomínat šlechtice z osmnáctého století, když někomu nabízel tabatěrku. Winston O'Briena za poslední roky potkal snad tucetkrát. Něco ho k němu zvláště přitahovalo, a nebyl jen ten kontrast mezi jeho civilizovaným vystupováním a postavou zápasníka. Bylo to hlavně skrytým přesvědčením – možná ani ne tak přesvědčením, spíše pouhou nadějí, – že O'Brienova oddanost režimu nebyla úplně dokonalá. Něco ve výrazu jeho tváře to nepopíratelně naznačovalo. Na druhou stranu, možná to v jeho tváři nebyla odlišnost od zarytých Straníků, možná to byla pouhá inteligence. To ale nemění nic na tom, že působil jako někdo, s kým by se dalo mluvit, kdyby se člověku povedlo nějak uniknout teledispleji a být o samotě. Winston se nikdy ani nepokusil ověřit svou domněnku, zkrátka to nebylo možné. V tu chvíli se O'Brien podíval na hodinky a když viděl, že už je skoro jedenáct, rozhodl se zůstat v Oddělení záznamů než skončí Dvě minuty nenávisti. Usadil se do stejné řady jako Winston, pár míst od něj. Mezi nimi seděla menší blondýnka, která pracovala v kóji vedle té Winstonovy. Tmavovlasá dívka se usadila hned za ní.

Vzápětí z velkého teledispleje na konci sálu začal vykřikovat příšerný, skřípavý hlas, co zněl jako nějaký obří nepromazaný stroj. Z toho řevu se člověku až ježily chlupy na zátylku a skřípaly zuby. Začal čas nenávisti.

Jako obvykle se z obrazovky vynořil obličej Emmanuela Goldsteina, nepřítele lidu. Obecenstvo syčelo. Pomenší blondýnka vedle Winstona ze sebe vydala ustrašený skřek spojený se znechucením. Goldstein byl odpadlík a vyvrženec, který kdysi dávno (jak dávno to bylo, už si nikdo nepamatoval) byl jedním z vůdců Strany, téměř na úrovni Velkého bratra, jenže pak se začal účastnit na protirevolučních činnostech, za což byl odsouzen k smrti, jenže záhadně vyvázl a zmizel. Program Dvou minut nenávisti se každá den měnil, ale Goldstein v jeho hlavní roli nikdy nechyběl. Byl to největší zrádce, jako první pošpinil čistotu Strany. Všechny následovné zločiny proti ní, všechny zrady, sabotáže, hereze i odchylky byly následkem jeho učení. Stále byl naživu, někde se ukrýval a podněcoval spiknutí, snad odněkud ze zámoří pod ochranou svých zámožných příznivců. Možná dokonce měl úkryt někde tady v Oceánii, jak se šušovalo.

Winstonovi se sevřelo hrdlo. Vždy, když viděl Goldsteinovu tvář, mísily se v něm všemožné bolestivé emoce. Jeho židovský obličej byl štíhlý, měl aureolu bílých vlasů a

krátkou bradku, působil chytře, a přesto tak odporně s jistou senilní tupostí vyzářující z jeho dlouhého úzkého nosu, na jehož konci mu seděly brýle. Připomínal tvář ovce, stejně tak jeho tón hlasu. Goldstein útočil na Stranické doktríny slovy tak přehnanými a zvrácenými, že by je snad i dítě prokouklo, a přesto dostatečně věrohodně, aby člověka naplnil znepokojivý pocit, že by mu na to ostatní, méně vnímaví lidé, snad mohli skočit. Opíral se do Velkého bratra, zesměšňoval jeho diktaturu, požadoval okamžité nastolení míru s Eurásií, propagoval svobodu slova, svobodu tisku a hystericky naříkal, že revoluce byla zrazena – to vše s rychlostí hlásal mnohoslabičnou řečí, kterou se snažil parodovat obvyklou mluvu příslušníků Strany. Obsáhl i slova z novomluvy, dokonce víc, než by typicky v běžné řeči použil Straník. A po celou dobu, aby nikdo nepochyboval o skutečnostech, které Goldstein líčil svými účelovými kecy, mu za hlavou na obrazovce pochodovaly nekonečné zástupy Eurasijských vojsk – jedna řada za druhou, všechny plné statných mužů bez výrazu ve tváři, jak jedna řada vyšla z obrazu, hned se za ní objevila další, na chlup stejná. Tlumený dupot vojáků v kanadách vytvářel rytmický doprovod Goldsteinova bečícího hlasu.

Od začátku Nenávisti neuběhlo ještě ani třicet sekund a asi polovina lidí v sálu už pokřikovala jako utržení ze řetězu. Samolibá skopová tvář na obrazovce a děsivá síla eurasijské armády za ní se těžko snášely, navíc pohled, nebo i prosté pomýšlení na Goldsteina automaticky vyvolávalo strach a vztek. Byl konstantnějším terčem nenávisti než Eurasie či Východoasie, protože i když zrovna Oceánie s jednou z těch mocností válčila, tak s tou druhou byla v příměří. Zvláštní však bylo, že přestože Goldsteina každý nenáviděl a zavrhoval, přestože jeho teorie byly na jevištích, na obrazovkách, v novinách i v knihách každý den tisíckrát vyvraceny, zamítány, zesměšňovány, a přestože byly široké veřejnosti předhazovány jako ubohé bláboly – přes to všechno se zdálo, že jeho vliv neslábne. Neustále se objevovali noví naivové, kteří se jím nechají ovlivnit. Neuběhl jediný den, kdy by nebyl alespoň jeden z jeho špehů či sabotérů odhalen Ideopolicií. Byl vůdcem nezměrné skryté armády a podzemní sítě spiklenců odhodlaných svrhnout Stát – prý si říkali Bratrstvo. Také se mezi lidmi šušovalo o strašlivé knize – o svazku všech herezí. Sám Goldstein byl prý jejím autorem a měla tajně kolovat od jednoho k druhému. Neměla žádný název. Lidé jí říkali jednoduše KNIHA. O takových věcech se člověk dověděl jedině skrz pověry. Bratrstvo, ani KNIHA nebyly tématem, které by běžný Straník zmiňoval, pokud by se tomu mohl vyhnout.

V druhé minutě Nenávisti vypuklo šílenství. Lidé se zvedali ze židlí a z plna hrdla vykřikovali ve snaze umlčet bečení vycházející z teledispleje. Pomeňší blondýnka sedící vedle Winstona zrudla ve tváři a ústa se jí střídavě otevírala a zavírala jako rybě na souši. Dokonce i O'Brienův zavalitý obličej zčervenal. Seděl vzpřímeně a jeho mohutný hrudník se dmul a chvěl, jako by měl čelit celému vojsku. Tmavovláska za ním začala vykřikovat: „Ty svině! Ty svině! Ty svině!“, když najednou popadla těžký slovník novomluvu a švihla jím po teledispleji. Zasáhl Goldsteinův nos a odrazil se zpátky, ale jeho hlas neúprosně blábolil dál. V jednom okamžiku si Winston uvědomil, že podvědomě křičí s ostatními a patami při tom prudce kope do židle. Nejhorší na Dvou minutách nenávisti nebyla skutečnost, že se každý musel zúčastnit, ale naopak to, že se nedalo nezúčastnit. Zdálo se, že celou skupinou procházela odporná extáze strachu a pomstychtivosti jako elektrický proud a evokovala v nich chuť zabít, mučit a rozbít hlavy palicí. Obracela lidi proti vlastní vůli a měnila je v urvané šílence s pokřiveným výrazem. Navzdory všemu tomu hněvu, který člověk cítil, byl pouhým abstraktem, neusměrněnou emocí, která mohla přecházet z jednoho cíle na druhý jako plamen letlampy. Winstonova nenávist v jednu chvíli vůbec nebyla mířena na Goldsteina, právě naopak. Mířil ji na Velkého bratra, na Stranu a na Ideopolicii, a zrovna v takových momentech mu srdce tlouklo pro toho osamělého, zesměšňovaného kacíře na obrazovce, pro toho jediného strážce pravdy a přítčtnosti ve světě plném lži. A přesto v dalším okamžiku byl zase zajedno s lidmi kolem něj a vše, co se říkalo o Goldsteinovi se zase zdálo být pravdou. V takových chvílích se jeho tajný odpor k Velkému bratrovi proměnil v obdiv a Velký bratr v jeho očích vystupoval jako nepřemožitelný, neohrožený ochránce, tyčící se jako skála proti náporu asijských hord. Zato Goldstein, navzdory odloučení, bezmoci a pochybnostem, které se vznášely nad jeho samotnou existencí, se zdál jako zlověstný zaklínač schopný podlomit celou jednotnost společnosti pouhou silou hlasu.

Chvílemi bylo dokonce možné svůj hněv zamířit tím, či oním směrem jako na povel. Najednou se Winstonovi podařilo hrubou silou, jakou se člověk odtrhne od polštáře po probuzení z noční můry, odvrátit svůj vztek od tváře na obrazovce a obrátit ho proti tmavovlásce v řadě za ním. Hlavou se mu honily krásné a jasné iluze. Ubíjel ji k smrti gumovým obuškem. Přivázał ji nahou na kůl jako svatého Šebestiána a střílel po ní šípy. Znásilňoval ji a v momentě vyvrcholení jí podřízl hrdlo. Uvědomoval si při tom lépe než kdy předtím, proč ji vlastně tak nesnáší. Nenáviděl ji proto, že byla mladá, krásná a neposkvřená. Proto, že se s ní chtěl milovat, ale to se nikdy nestane, protože kolem jejího půvab-

ného pasu, který si přímo říkal o to, aby ho někdo objal, měla uvázanou tu ohybnou šarlatovou šerpu jako důrazný symbol cudnosti.

Dvě minuty nenávisti vrcholily. Goldsteinův hlas přecházel ve skutečné ovčí bečení a na moment se i jeho tvář změnila v tu ovčí. Vzápětí se ovčí tvář přetavila v postavu eurasijského vojáka, který postupoval za burácející střelby samopalu a zdánlivě vystupovala z povrchu obrazovky, až se pár lidí v přední řadě zarazilo do židlí. Ale ve stejném okamžiku se postava nepřítele rozplynula ve tvář Velkého bratra, načež si všichni úlevně oddechli. Černovlasá, kníratá tvář, plná moci a přitom tak zvláště klidná, se rozpínala téměř po celé obrazovce. Nikdo neposlouchal, co Velký bratr říká. Bylo to jen pár povzbudivých slov, takových, jaká se pronášejí v bitevní vřavě, jednotlivě nerozlišitelná, ale nepochybně navracející odvahu pouhým vyslovením. Vmžiku se tvář Velkého bratra zase rozplynula a nahradila ji velká, tučně vypsaná trojice stranických hesel:

VÁLKA JE MÍR

SVOBODA JE OTROCTVÍ

NEVĚDOMOST JE SÍLA

Zdalo se ovšem, že tvář Velkého bratra na obrazovce ještě několik vteřin setrvávala, jako by obraz, který zanechala v očích sledujících, byl příliš živý na to, aby hned vymizel. Ta pomenší blondýnka se vrhla přes opěradlo židle před sebou. Rozechvělým hlasem zamumlala něco jako „Můj spasiteli!“ a natáhla ruce k obrazovce. Pak do nich složila hlavu. Bylo zřejmé, že přeříkává modlitbu.

V tu chvíli začala celá skupina hlubokým rytmickým pokřikem skandovat „V-B! V-B!“, a tak pořád dokola velmi pomalu, s dlouhou pauzou mezi hláskami – vykřikovali je silným, mumlavým, skoro až divošským hlasem, v jehož pozadí jako by znělo podupávání bosými nohami a údery bubnů. Takhle pokračovali asi třicet sekund. Byl to pokřik, který často zazníval, když lidi zachvátily emoce. Dalo by se říct, že se stal hymnou oslavující moudrost a vznešenost Velkého bratra, ale šlo spíše o formu autohypnózy se záměrem utopit své vědomí v rytmickém hluku. Winstonovi naskočila husí kůže. Při Dvou minutách nenávisti se nedokázal nepodílet na onom společném blouznění, ale to nelidské skandování „V-B! V-B!“ mu vždy nahánělo hrůzu. Samozřejmě, musel skandovat s nimi, jinak to ne-

šlo. Přetvařovat své pocity, ovládat výraz ve tváři a dělat to, co ostatní, byla pudová reakce. Přesto ale měl na pár vteřin v očích výraz, který ho mohl potenciálně prozradit. A právě v těch pár vteřinách se stalo to podstatné – pokud se tedy opravdu dá říct, že se to stalo.

Koutkem oka zachytil O'Brienův pohled. O'Brien se postavil, sundal si brýle a svým typickým způsobem si je zase nasadil. Ale když se na pouhý zlomek sekundy jejich pohledy střetly, Winston věděl, – ano VĚDĚL! – že O'Brien smýšlel stejně, jako on. Nezpochybnitelný signál. Bylo to, jako když myšlenky jednoho proudily skrze oči do mysli druhého. Jako by mu O'Brien říkal: „Jsem s tebou. Vím přesně, co cítíš. Vím o tvém pohrdání, o tvé nenávisti, o tvém znechucení. Ale žádné strachy, jsem na tvé straně!“. Ten záblesk porozumění se ale vmžiku vytratil a O'Brienův výraz byl zase tak prázdný, jako všech ostatních.

Tím to skončilo a Winston hned znejistěl, jestli to nebyl pouhý přelud. Takové příhody nikdy neměly pokračování. Pouze v něm udržovaly přesvědčení, nebo spíše naději, že není jediným nepřítelem Strany. Možná, že ty pověsti o tajných spikleneckých spolcích byly pravdivé, možná, že dokonce Bratrstvo je skutečné! Navzdory všem těm nekonečným zatýkáním, doznáním a popravám však nebylo možné s jistotou říct, že Bratrstvo není pouhým mýtem. Někdy v něj věřil, jindy zas ne. Nebyly o něm žádné přímé důkazy, jen letmé náznaky, které nemusely nic znamenat. Zaslechnuté úryvky konverzací, drobné čmáranice na záchodcích, jednou i letmý pohyb rukou dvou chodů možná naznačoval tajný signál. Všechno to byly pouhé domněnky, dost možná si to všechno jen představoval. Vrátil se do své kóje, aniž by znovu vrhnul pohledem na O'Briena. Ani ho nenapadlo, že by jejich chvilkové spojení mohlo nějak pokračovat. Bylo by to příliš nebezpečné, i kdyby věděl, jak to zařídit. Na vteřinu nebo dvě si vyměnili nejednoznačný pohled, a tím to končilo. Ale i to byla nezapomenutelná událost, vzhledem k té uzamčené samotě, ve které musel žít.

Winston se probral a usadil se vzpřímeněji. Říhnul si. Gin se mu vracel krkem.

Znovu zaostřil na stránku v sešitě. Zjistil, že zatímco bezmocně seděl a dumal, zároveň při tom i duchaprázdňě psal. A už to nebylo tím křečovitým neohrabaným písmem jako předtím. Jeho pero smyslně klouzalo po hladkém papíře a velkými úhlednými písmeny psalo:

PRYČ S VELKÝM BRATREM

PRYČ S VELKÝM BRATREM

PRYČ S VELKÝM BRATREM

PRYČ S VELKÝM BRATREM

PRYČ S VELKÝM BRATREM

a tak pořád dokola, přes půl stránky.

Nedokázal se ubránit záchvatu paniky. Bylo to absurdní, protože napsat právě tato slova nebylo o nic nebezpečnější než fakt, že vůbec začal deník psát, přesto chvíli cítili bojoval s nutkáním vytrhat popsané stránky a celé věci se vzdát.

Nakonec to ale neudělal, protože věděl, že by to nemělo smysl. Nezáleželo na tom, zda napsal PRYČ S VELKÝM BRATREM nebo nenapsal. Stejně by ho Ideopolicie dostala. Spáchal zločin – a byl by ho spáchal i kdyby se perem nedotkl papíru – ten nejhorší zločin, který v sobě zahrnuje všechny ostatní. Říkalo se mu *Zlomyšlení*. Zlomyšlení se nedalo skrývat donekonečna. Chvíli by se to člověku možná dařilo, s trochou štěstí snad i pár let, ale dříve nebo později by ho stejně dostali.

Bylo to vždycky v noci – zatýkání probíhalo zásadně v noci. Člověka náhle vytrhli ze spánku, hrubýma rukama jím třásli, baterkou mu svítily do očí a kolem jeho postele stály v kruhu samé drsné tváře. Ve většině případů neprobíhal žádný soud a o zatčení nebyl ani záznam. Člověk zkrátka přes noc zmizel. Jeho jméno bylo vymazáno z rejstříků, záznamy o všem, co kdy udělal, byly zlikvidovány, sama jeho existence byla popřena, a nakonec i zapomenuta. Byl prostě zrušen, vyhlazen – VYPAŘEN, jak se tomu běžně říkalo.

Na moment ho zachvátila hysterie. Začal psát uspěchaným škrabopisem:

*oni mě zastřelí je mi to jedno střelí mě do zátylku je mi to jedno pryč s velkým bratrem
vždycky vás zastřelí do zátylku je mi to jedno pryč s velkým bratrem*

S jistým studem se opřel do židle a odložil pero. Hned nato sebou trhnul. Někdo klepal na dveře.

Už je to tady! Seděl tiše jako myška v plané naději, že ať už klepal kdokoli, třeba to vzdá po prvním pokusu. Ale ne, klepání se opakovalo. Nejhorší by bylo otálet. Srdce mu bušilo jako o závod, ale ve tváři už ze zvyku neprojevil jediný výraz. Vstal ze židle a ztěžka se coural ke dveřím.